

รายงานฉบับย่อ (Thai)

มิติเพศในความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและทหารในการรับมือกับประเด็นความมั่นคงด้านสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ:

ความร่วมมือสร้างแนวทางเพื่อการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศท่ามกลางวิกฤตสภาพภูมิอากาศโลก

ภาพปก: Heri Mardinal

TABLE OF CONTENTS

เกี่ยวกับโครงการมิติเพศในความมั่นคงด้านสุขภาพและสภาพภูมิอากาศ	3
How to Use This Report In-Brief	4
การทบทวนหาจุดเชื่อมโยงประเด็นมั่นคงและสภาพภูมิอากาศในอินโดแปซิฟิก	5
ความต้องการความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (HA/DR) ในระดับภูมิภาคที่เพิ่มมากขึ้น	5
ความเสี่ยงของ HA/DR ที่มองไม่เห็นความสำคัญของเพศภาวะ	6
การสำรวจความสัมพันธ์ Triple Nexus: เพศ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ และความมั่นคง	8
การนำมุมมองของความมั่นคงของมนุษย์มาปรับใช้	8
ตัวชี้วัดเพศ สภาพภูมิอากาศ และความมั่นคง	11
ความ (ไม่) มั่นคงของมนุษย์ผันตรงกับความ (ไม่) มั่นคงของชุมชน สังคม ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ	13
กฎหมายและกรอบการทำงานระหว่างประเทศ	16
พันธกรณีวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง (The Women, Peace and Security: WPS)	16
กฎหมายจารีตประเพณี การรับมือกับภัยพิบัติ และความมั่นคงของผู้หญิงในบริบทของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	17
แผนปฏิบัติการและการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศด้านกลาโหมและความมั่นคงในอินโดแปซิฟิก	18
The Phenomenal Expertise, Capabilities, and Leadership of Women and Women's CSOs in Southeast Asia and the Pacific	20
Civ-Mil Partnerships in Disaster Response: Seizing Opportunities for Advancing Gender Equity	20
Limitations and Challenges for Civ-Mil Relations	21
Best Practices for Civ-Mil Cooperation	23
Opportunities through Feminist Approaches to Civ-Mil Partnerships	23
Action Plans	25
Monitoring, Evaluation, Accountability and Learning (MEAL)	25
Final Reflections	26

เกี่ยวกับโครงการมิติเพศในความมั่นคงด้านสุขภาพ และสภาพภูมิอากาศ

รายงานฉบับนี้เป็นการสรุปรายงานฉบับเต็มในข้อชื่อ “มิติเพศในความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและทหารในการรับมือกับประเด็นความมั่นคงด้านสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ: ความร่วมมือสร้างแนวทางเพื่อการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศท่ามกลางวิกฤตสภาพภูมิอากาศโลก” (เผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษ) รายงานฉบับนี้และรายงาน “ความสามารถในการฟื้นตัวแบบเชิงรุกและ โอกาสเพื่อความเท่าเทียมทางเพศในความมั่นคงและความยั่งยืน (โครงการ PROGRESS) ในเอเชียแปซิฟิก: ดัชนีความมั่นคงด้านสุขภาพในกลุ่มเพศต่าง ๆ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ได้ทำให้เห็นภาพรวมโดยย่อของโครงการมิติเพศในความมั่นคงด้านสุขภาพและสภาพภูมิอากาศ (รายงานฉบับนี้จะกล่าวถึงอย่างสั้นว่า “โครงการ”) ซึ่งจัดทำโดยองค์กร Pacific Forum International ซึ่งเป็นองค์กรคลังสมองของสหรัฐฯ ซึ่งมีฐานอยู่ในโฮโนลูลู ร่วมมือกับสำนักงานสตรีสันติภาพ และความมั่นคง ของกองบัญชาการรบอินโดแปซิฟิกของสหรัฐฯ (USINDOPACOM)

โครงการนี้เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบผสมผสานที่มีทั้งการเข้าร่วมด้วยตนเองและเข้าร่วมออนไลน์ในหัวข้อที่เป็นการหาจุดเชื่อมโยงระหว่างมิติเพศ, สุขภาพ, ภูมิอากาศ และความมั่นคง การประชุมเชิงปฏิบัติการนี้ได้รับรวมตัวแทนจากองค์กรภาคประชาสังคม (CSO) บุคคลากรจากกองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมไปถึงข้าราชการจากเจ็ดประเทศในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก อันได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย วานูอาตู และเวียดนาม การประชุมเชิงปฏิบัติการนี้มีเป้าหมายในการส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาแผนปฏิบัติการตามลำดับความสำคัญของบริบทเฉพาะในแต่ละประเทศเพื่อการรับมือต่อภัยพิบัติ โดยให้ครอบคลุมความต้องการของคนทุกกลุ่ม มีความยืดหยุ่นตามบริบท และสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงในบทบาททางเพศ โครงการได้มุ่งการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของภาคประชาสังคมและทหาร ให้มีการสนับสนุน การมีส่วนร่วม และการร่วมสร้างแนวทางการรับมือในทุก ๆ ระยะของภัยพิบัติ ตั้งแต่การป้องกัน การเตรียมความพร้อม และการจัดการเมื่อเกิดภัยพิบัติ โดยคำนึงถึงบริบทที่หลากหลายของวิกฤตภูมิอากาศ

เผยแพร่ในเดือนกรกฎาคม 2024

ผู้เขียนรายงาน

Maryruth Belsey Priebe

Gender in Health and Climate Security Co-Lead
Director for WPS Programs and Senior Fellow
Pacific Forum International

Tevvi Bullock

Gender in Health and Climate Security Co-Lead
Pacific Forum International

หมายเหตุ: รายงานฉบับนี้สะท้อนมุมมองและความคิดเห็นของผู้เขียนและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง และไม่สามารถถือว่าเป็นเอกสารที่มาจากความเห็นที่เป็นเอกฉันท์ ทั้งกองบัญชาการอินโดแปซิฟิกของสหรัฐฯ และ Pacific Forum ไม่มีจุดยืนในระดับองค์กรในประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวถึงในที่นี้

วิธีการใช้รายงานฉบับย่อ

เราได้พัฒนา “มิตีเพคในความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและทหารในการรับมือกับประเด็นความมั่นคงด้านสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ: ความร่วมมือสร้างแนวทางเพื่อการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศท่ามกลางวิกฤตสภาพภูมิอากาศโลก” (เผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษ) พร้อมด้วยรายงานฉบับย่อนี้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ที่ต้องรับมือกับความท้าทายที่ซับซ้อนและเกี่ยวโยงกันทั้งสามประการซึ่งได้แก่เพศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความมั่นคง เนื้อหาส่วนนี้จะให้ภาพรวมโดยย่อสำหรับการใช้ประโยชน์จากรายงานฉบับย่อนี้ สำหรับรายงานฉบับเต็มนั้น ได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้ความเข้าใจโดยละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความไม่มั่นคงทางเพศ วิกฤตสภาพภูมิอากาศ และความเสี่ยงด้านความมั่นคง ซึ่งทั้งสามอย่างนี้มีอิทธิพลต่อกันอย่างซับซ้อน และด้วยเหตุนี้เราจึงจำเป็นต้องช่วยองค์กรภาคประชาสังคม กองกำลังและความมั่นคง รวมไปถึงผู้กำหนดนโยบายของรัฐบาลในการร่วมสร้างแนวทางรับมือกับภัยพิบัติที่ครอบคลุมความต้องการของคนทุกกลุ่ม อย่างไรก็ตามทางเราระหนักถึงความสำคัญของการทำให้เครื่องมือในการสร้างความเท่าเทียมทางเพศเป็นสิ่งที่สามารถเข้าถึงได้ จึงได้จัดรายงานฉบับย่อนี้เพื่อเป็นการสรุปรวบเนื้อหาจากรายงานฉบับเต็ม และเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้งานได้ง่ายจริงในการจัดการปัญหาบรรทัดฐานทางเพศที่เป็นเป็นภัย และพัฒนาความเท่าเทียมทางเพศในงานความมั่นคงด้านสภาพภูมิอากาศของคุณ

บทที่ 1: การทบทวนหาจุดเชื่อมโยงประเด็นมั่นคงและสภาพภูมิอากาศในอินโดแปซิฟิก: วิกฤตสภาพภูมิอากาศซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ ก่อให้เกิดภัยคุกคามที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งต่อความมั่นคงของโลกและของมนุษย์ โดยเฉพาะในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนำไปสู่ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและรุนแรงมากขึ้น จึงมีความต้องการความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (HA/DR) เพิ่มขึ้น เนื้อหาในบทนี้จะทบทวนความเสี่ยงต่อความมั่นคงด้านสภาพภูมิอากาศ

บทที่ 2: การทบทวนหาจุดเชื่อมโยงของสามประเด็น เพศ สภาพภูมิอากาศ และความมั่นคง: การทำความเข้าใจจุดร่วมของมิตีเพค สภาพภูมิอากาศ และความมั่นคงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ความไม่มั่นคงของมนุษย์มักนำไปสู่กับความมั่นคงระดับชาติและนานาชาติ เนื้อหาในบทนี้จะทบทวนหาจุดเชื่อมโยงของสามประเด็นโดยละเอียด ซึ่งครอบคลุมทั้งตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์และตัวชี้วัดความมั่นคงระดับชาติ/นานาชาติ

บทที่ 3: กฎหมายและกรอบการทำงานระหว่างประเทศ: ในบทนี้จะกล่าวถึงกฎหมายและกรอบการทำงานระหว่างประเทศเพื่อเน้นย้ำแนวทางนโยบายในการบูรณาการจุดเชื่อมโยงของสามประเด็นเข้ากับการวางแผนด้านความมั่นคง โดยมุ่งเน้นไปที่วาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง (WPS) และแผนงาน WPS ตลอดจนมองหาโอกาสและความท้าทายที่เกิดขึ้นในการสร้างการยอมรับกฎจารีตประเพณีและกฎหมายทั่วไปร่วมกัน

บทที่ 4: ความเชี่ยวชาญ ความสามารถ และความเป็นผู้นำอันน่าทึ่งของผู้หญิงและองค์กรประชาสังคมสตรีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก: หนึ่งในวิธีที่ดีแต่ยังไม่ได้รับความสนใจมากนักในการรวมมุมมองเรื่องเพศในแผนการจัดการภัยพิบัติ คือการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและทหาร ซึ่งช่วยเสริมความรู้และความเป็นผู้นำของผู้หญิงและองค์กรสตรีภาคประชาสังคม บทนี้จะพูดถึงความจำเป็นในการทำให้การรับมือกับภัยพิบัติและยุทธศาสตร์การปรับตัวกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงมีประสิทธิภาพและครอบคลุมความต้องการของคนทุกกลุ่ม และต้องเน้นความมั่นคงของมนุษย์เป็นหลัก นอกจากนี้บทนี้ยังเสนอข้อเสนอแนะสำหรับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

บทที่ 5: มุ่งสู่แผนปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศและกระบวน MEAL: บทนี้ให้ภาพรวมของการสร้างแผนปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลงเพศสภาพและกระบวนการติดตาม ประเมินผล กำหนดความรับผิดชอบ และการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (MEAL) หลังจากเสนอแนวทางในการพัฒนาแผนเหล่านี้ในหัวข้อต่าง ๆ ตลอดทั้งรายงานแล้ว เราจึงปิดท้ายด้วยการเน้นย้ำถึงความสำคัญของความเป็นผู้นำของสตรีในการร่วมมือร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและทหารอย่างสร้างสรรค์เพื่อรับมือกับภัยพิบัติ

ภาคผนวก: มีลิงก์ไปยังภาคผนวกในรายงาน ซึ่งประกอบด้วย **ภาคผนวก 1** เกี่ยวกับการสำรวจชุมชนของโครงการ **ภาคผนวก 2** เรื่องความเสมอภาคในแนวทางการถกอภิปราย และ**ภาคผนวก 3:** เครื่องมือการประเมินความเสี่ยงแยกตามเพศและแผนปฏิบัติการ (GRAAPT) ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่หลากหลายขึ้นอยู่กับแต่ละท้องถิ่น และสามารถนำมาใช้เพื่อสร้างกลยุทธ์ให้เหมาะสมตามพื้นที่และบริบทเฉพาะ ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของแต่ละกลุ่ม แต่ละเพศในทุกๆระยะของการเกิดภัยพิบัติ ทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง

การทบทวนหาจุดเชื่อมโยงประเด็นมั่นคงและสภาพภูมิอากาศในอินโดแปซิฟิก

วิกฤตสภาพภูมิอากาศอันหนักหน่วงที่เกิดจากมนุษย์เป็นหนึ่งในภัยคุกคามที่ยิ่งใหญ่ที่สุดต่อมนุษยชาติ ประเทศร่ำรวยต่างสกัดและเผาเชื้อเพลิงฟอสซิลอย่างเกินกว่าจะฟื้นฟูได้ทัน ซึ่งไม่ได้รับการจัดการมากพอ ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับที่กระทบกับความยั่งยืน วิกฤตสภาพภูมิอากาศยังส่งผลให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงเกี่ยวกับสภาพอากาศ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และวิกฤตด้านมนุษยธรรมเกิดขึ้นบ่อยและรุนแรงขึ้นทั่วโลก เป็นเรื่องน่าตกใจที่ผลกระทบที่เลวร้ายลงจากวิกฤตสภาพภูมิอากาศกำลังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในด้านความมั่นคงจากระดับท้องถิ่นไปสู่ระดับนานาชาติ ภูมิภาคอินโดแปซิฟิกเป็นหนึ่งในศูนย์กลางระดับโลกของความไม่มั่นคงที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศในหมู่เกาะแปซิฟิกเป็นหนึ่งในประเทศที่มีวิกฤตสภาพภูมิอากาศที่เปราะบางและเสี่ยงต่อภัยพิบัติมากที่สุดในโลก ซึ่งก่อให้เกิดความท้าทายอย่างมากในประเด็นต่อสิทธิมนุษยชน การพัฒนา เสถียรภาพด้านสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ความรุนแรงและความถี่ของเหตุการณ์อันตรายจากสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เห็นได้จากไต้ฝุ่น/พายุไซโคลนเขตร้อน น้ำท่วม และการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในภัยธรรมชาติที่ร้ายแรงที่สุดสำหรับอนุภูมิภาคเหล่านี้¹ มีการให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับโครงการ ภาพรวมของภัยคุกคามความมั่นคงด้านสภาพภูมิอากาศที่ประเทศผู้เข้าร่วมแต่ละประเทศเผชิญอยู่ มีการเปรียบเทียบระหว่างแต่ละประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก ซึ่งมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

ความต้องการความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (HA/DR) ในระดับภูมิภาคที่เพิ่มมากขึ้น

ด้วยความถี่ ความรุนแรง และความรุนแรงของเหตุการณ์วิกฤตสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติที่เพิ่มมากขึ้น หน่วยงานทางทหารและความมั่นคงจะถูกเรียกร้องให้เข้ามาให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (HA/DR) มากขึ้นเรื่อย ๆ² หน่วยงานเหล่านี้ยังมีบทบาทในการบรรเทาความขัดแย้งและความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากภัยพิบัติสภาพภูมิอากาศทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก ความต้องการด้านมนุษยธรรมทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้คนเกือบ 300 ล้านคนที่ต้องการความช่วยเหลือในปี 2567³ เมื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทวีความรุนแรงมากขึ้น ระบบการป้องกันประเทศและการรับมือกับภัยพิบัติก็จะถูกท้าทายจากความขาดแคลนของทรัพยากรและความพร้อมด้านต่าง ๆ รายงานสภาพภูมิอากาศและความมั่นคงโลกปี 2564 ซึ่งจัดทำโดยสหภาพระหว่างประเทศว่าด้วยสภาพภูมิอากาศและความมั่นคง (IMCCS) ระบุว่าความเสี่ยงในเรื่องความมั่นคงด้านสภาพภูมิอากาศจะยังคงทวีความรุนแรงขึ้นในทุกภูมิภาคทั่วโลก และทหารจะเพิ่มบทบาทมากขึ้น รายงานฉบับนั้นยังได้ระบุว่า “ระบบธรรมาภิบาลระดับโลกไม่พร้อมรับมือกับความเสี่ยงด้านความปลอดภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”⁴ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 ศูนย์สภาพภูมิอากาศและความมั่นคง (CCS) ซึ่งมีฐานอยู่ในวอชิงตัน ดี.ซี. (เป็นหน่วยงานหนึ่งของสภาความเสี่งด้านความมั่นคง) ได้เปิดตัวองค์กรการตอบสนองทางทหารต่อภัยพิบัติจากสภาพภูมิอากาศ (MiRCH) เพื่อติดตามการจัดกองกำลังทหารและกองกำลังติดอาวุธ รวมถึงอุปกรณ์ในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติและภัยอันตรายที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ ซึ่งอาจได้แก่ความร้อน น้ำท่วม ภัยแล้ง ฝนตกหนัก พายุ และเฮอริเคน⁵ ในช่วงต้นปี 2567 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บในช่วงเดือนมิถุนายน 2565 ของ MiRCH พบว่ามีการจัดกำลังทหารในทุกทวีป (จาก 68 ประเทศทั่วโลก) เพื่อรับมือกับภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ และได้ข้อสังเกตว่าสิ่งที่เกิดขึ้นดัง

¹ UNESCAP, “The Disaster Riskscape Across Asia-Pacific: Pathways for Resilience, Inclusion and Empowerment. Asia-Pacific Disaster Report 2019 (APDR 2019)” (Bangkok: United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, 2019), <https://www.unescap.org/sites/default/d8files/IDD-APDR-Subreport-Pacific-SIDS.pdf>.

² Also known as Humanitarian Assistance and Disaster Response.

³ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, “Global Humanitarian Overview 2024,” May 25, 2024, <https://www.unocha.org/publications/report/world/global-humanitarian-overview-2024-enarfres>.

⁴ Steve Brock et al., “The World Climate and Security Report 2021,” Center for Climate and Security, an Institute of the Council on Strategic Risks (International Military Council on Climate and Security, June 2021), <https://imccs.org/wp-content/uploads/2021/06/World-Climate-and-Security-Report-2021.pdf>.

⁵ Tom Ellison, Erin Sikorsky, and Ethan Wong, “MiRCH Update: Key Takeaways from Tracking Climate-Related Military Deployments,” *The Center for Climate & Security* (blog), January 18, 2024, <https://climateandsecurity.org/2024/01/mirch-update-key-takeaways-from-tracking-climate-related-military-deployments/>.

กล่าวได้ขยายขีดความสามารถของกองทัพ ทำให้หลายคนตั้งคำถามถึงความพร้อมทางทหารในความรุนแรงของวิกฤตสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติที่เพิ่มขึ้น⁶

ความต้องการ HA/DR ที่เพิ่มมากขึ้นในบริบทภัยพิบัติและวิกฤตสภาพภูมิอากาศได้ตอกย้ำถึงความสำคัญของการคิดเชิงกลยุทธ์และการวางแผนเตรียมความพร้อมล่วงหน้า อย่างไรก็ตาม มันยังทำให้เกิดคำถามเชิงปรัชญาและการปฏิบัติจริงด้วย อันที่จริงมีข้อสังเกตว่า “บทบาทของกองทัพในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติมีทั้งความยุ่งยากและข้อขัดแย้ง”⁷ ก็ดมมองเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับกองทัพและบทบาทของกองทัพมีเปลี่ยนไปในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และภายในรัฐ ดังนั้นเมื่อภัยพิบัติมีความรุนแรงขึ้นทั่วทั้งภูมิภาค พลเรือนจึงมีความต้องการมากขึ้นที่จะพูดคุยเกี่ยวกับขอบเขตที่กองทัพสามารถเข้ามามีหน้าที่ตอบสนองต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติ สิ่งสำคัญคือต้องพิจารณาคำถามต่าง ๆ เช่น “... บทบาทเฉพาะของพวกเขาคืออะไร พวกเขาควรรับผิดชอบต่อใคร และทรัพยากรที่เจาะจงใดที่ควรนำไปใช้จากหน่วยงานกองกำลังติดอาวุธหรือกองกำลังสำรอง”⁸

ข้อกังวลที่สำคัญที่เกิดขึ้นพร้อมกันคือคำถามเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมของกองทัพที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 5.5 ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลก⁹ เราเห็นหลักฐานว่าหน่วยงานทางการทหารค่อย ๆ แสดงความรับผิดชอบต่อเบื้องต้นในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG) และร่วมพยายามลด “จุดเดือดทั่วโลก”¹⁰ การเสริมกำลังทหารและการสะสมอาวุธที่เพิ่มขึ้นทั่วโลกจากสงครามและความตึงเครียดในภูมิภาคยังคงเป็นแนวโน้มที่น่ากังวล¹¹ ทั้งในแง่การเพิ่มการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยตรง และในแง่ที่มันสามารถทำให้สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคอ่อนแอลง ซึ่งความมั่นคงของมนุษย์ ความยุติธรรมทางเพศ และความยุติธรรมด้านสภาพภูมิอากาศจะได้รับผลกระทบเป็นลำดับแรก¹²

ความเสี่ยงของ HA/DR ที่มองไม่เห็นความสำคัญของเพศภาวะ

เนื่องจากภัยคุกคามที่เกิดจากวิกฤตสภาพภูมิอากาศและผลกระทบหลังจากนั้นได้ถูกนำมาพิจารณาอย่างจริงจังมากขึ้นโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในหน่วยงานทางทหารและความมั่นคงทั่วทั้งภูมิภาคอินโดแปซิฟิก จึงจำเป็นต้องประเมินว่าความไม่เท่าเทียมทางเพศและความไม่มั่นคงทางเพศของแต่ละประเทศเป็นอย่างไร ผู้ที่ทำหน้าที่บรรเทาและ/หรือรับมือต่อภัยพิบัติมีส่วนร่วมในสิ่งเหล่านี้อย่างไรหรือเพิกเฉย เมื่อมอง “ความมั่นคงด้านสภาพภูมิอากาศ” ภายใต้กรอบแนวคิดแบบเดิมที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลาง การอภิปรายเรื่องนี้ก็จะถูกจำกัดอยู่ในขอบเขตของประเด็น “ความมั่นคงแบบแข็ง” การตัดสินใจระดับสูงและการจัดสรรทรัพยากรมักจะถูกผลักดันจากภัยคุกคามต่อรัฐ เสถียรภาพทางภูมิรัฐศาสตร์ หรือระเบียบทางสังคม-การเมืองและเศรษฐกิจในปัจจุบัน สิ่งนี้ทำให้เกิดการนำเสนอวิกฤตสภาพภูมิอากาศว่าเป็นภัยคุกคามความมั่นคงในขณะที่ยังคงมองข้ามการตอบสนองต่อภัยพิบัติกำลังเพิ่มขึ้น กลยุทธ์การตอบสนองวิกฤตการณ์จำนวนมากในอินโดแปซิฟิกอาจเพิกเฉยต่อปัญหาทางเพศหรือรับรู้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งหมายความว่าพวกเขาไม่ได้รวมเอาแนวทางที่ตอบสนองต่อเพศภาวะมาใช้กับความไม่เท่าเทียมหรือมุ่งเป้าไปที่ผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศ ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงล้มเหลวในการจัดการกับปัจจัยทางนิเวศวิทยา สังคม การเมือง เชื้อชาติ และพลวัตรระหว่างรุ่นในวงกว้าง ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดความไม่มั่นคงของมนุษย์ในช่วงวิกฤตสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

⁶ Ellison, Sikorsky, and Wong, “MiRCH Update.”

⁷ Michael Brzoska and Matt McDonald, “Climate Change, Natural Disasters and the Military,” *Toda Peace Institute*, Policy Brief, no. 77 (n.d.), https://toda.org/assets/files/resources/policy-briefs/t-pb_77_brzoska-and-mcdonald.pdf.

⁸ Brzoska and McDonald, “Climate Change, Natural Disasters and the Military.”

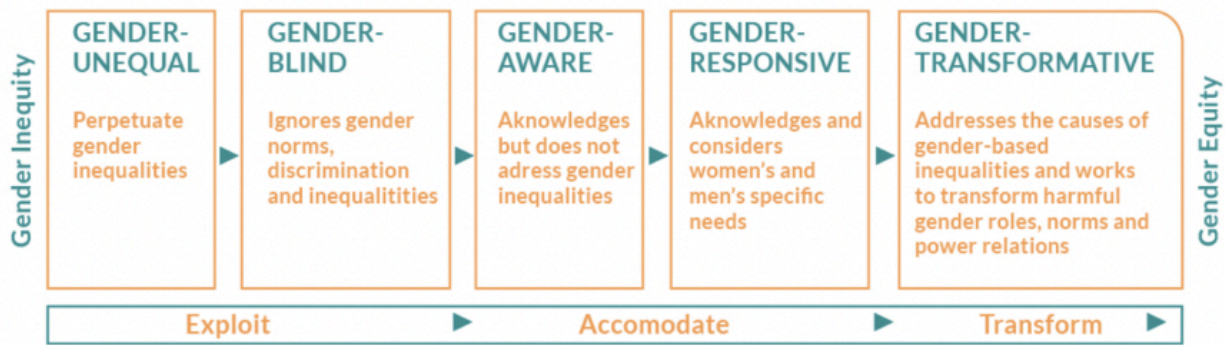
⁹ John Coyne and Tariqul Hasan Rifat, “Armed Forces, Too, Must Help Fight Climate Change,” *ASPI The Strategist*, April 18, 2024, <https://www.aspistrategist.org.au/armed-forces-too-must-help-fight-climate-change/#:~:text=Militaries%20account%20for%205.5,the%20US%2C%20both%20think%20tanks>.

¹⁰ Ajit Niranjana, “‘Era of Global Boiling Has Arrived,’ Says UN Chief as July Set to Be Hottest Month on Record,” *The Guardian*, July 27, 2023, <https://www.theguardian.com/science/2023/jul/27/scientists-july-world-hottest-month-record-climate-temperatures>.

¹¹ SIPRI, “Global Military Spending Surges amid War, Rising Tensions and Insecurity,” *Stockholm International Peace Research Institute*, April 22, 2024,

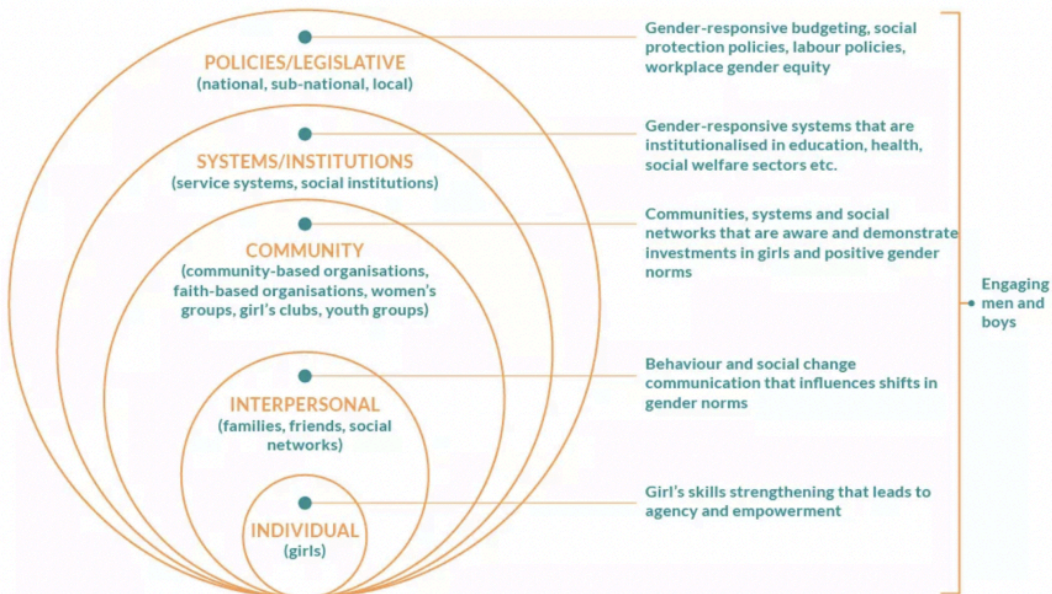
[https://www.sipri.org/media/press-release/2024/global-military-spending-surges-amid-war-rising-tensions-and-insecurity#:~:text=Global%20military%20spending%20surges%20amid%20war%2C%20rising%20tensions%20and%20insecurity,-22%20April%202024&text=\(Stockholm%2C%202022%20April%202024\),on%20year%20increase%20since%202009](https://www.sipri.org/media/press-release/2024/global-military-spending-surges-amid-war-rising-tensions-and-insecurity#:~:text=Global%20military%20spending%20surges%20amid%20war%2C%20rising%20tensions%20and%20insecurity,-22%20April%202024&text=(Stockholm%2C%202022%20April%202024),on%20year%20increase%20since%202009).

¹² Daniela Philipson Garcia, “Feminist Interventions: Resisting the Militarisation of the Climate Crisis,” Report (Women’s Environment and Development Organization, June 6, 2023), <https://wedo.org/security-for-whom-new-report-on-feminist-perspectives-on-militarism-climate/>.

รูปที่ 3: ความต่อเนื่องของความเท่าเทียมทางเพศของ IWRM (ดัดแปลงจาก UNFPA, UNICEF และ UN Women, 2020)¹³

“GIC อธิบายเริ่มจากการเพิกเฉยต่อความไม่เท่าเทียมทางเพศและการกีดกันในรูปแบบอื่น ๆ (หรือแม้แต่การที่สิ่งเหล่านี้ถูกส่งต่อผ่านแนวทางปฏิบัติทั้งที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ซึ่งได้เสริมสร้างหรือใช้ประโยชน์จากทัศนคติแบบเหมารวมทางเพศเชิงลบ) จากนั้นอธิบายต่อการรับทราบถึงความแตกต่างที่มี แล้วสุดท้ายขั้นตอนที่ก้าวหน้าที่สุดของการเปลี่ยนแปลงคือการคำนึงถึงสิทธิที่เท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์ เป้าหมายสูงสุดในมุมมองระยะยาวขึ้นอยู่กับความสามารถในการระบุกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนโครงการอย่างต่อเนื่องไปสู่แนวทางการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศ”¹⁴

รูปที่ 4:

โครงการ IWRM เพื่อการเปลี่ยนแปลงด้านเพศสภาพ (ดัดแปลงจาก UNFPA, UNICEF และ UN Women, 2563)¹⁵

ความมั่นคงของชุมชน รัฐ และระหว่างประเทศ และความมั่นคงของมนุษย์ (ที่มองในมิติเพศ) มีความเชื่อมโยงและการมีผลเกี่ยวเนื่องกันอย่างมากมาย หัวข้อต่อไปนี้ได้ระบุนายละเอียดในการส่งมอบ HA/DR เพื่อตอบสนองต่อภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ หน่วยงานทหารและความมั่นคงจำเป็นต้องเปลี่ยนไปมุ่งเน้นที่การตอบสนองความต้องการด้านความมั่นคง

¹³ Integrated Water Resources Management (IWRM), “Addressing Gender Inclusion,” IWRM Action Hub, 2024, <https://droughtclp.unccd.int/node/37/printable/print>.

¹⁴ Integrated Water Resources Management (IWRM), “Addressing Gender Inclusion.”

¹⁵ Integrated Water Resources Management (IWRM), “Addressing Gender Inclusion.”

ของมนุษย์ผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติและความหายนะจากสภาพภูมิอากาศซึ่งมีความหลากหลายทั้งทางเพศและความต้องการ จะเป็นเช่นนั้นได้การใช้หลักการแนวทางของสตรีนิยมสามารถช่วยให้เกิดการประยุกต์ใช้แนวทางการตอบสนองต่อเพศสภาพและเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศอย่างในอุดมคติ เพื่อยกระดับประสบการณ์ ความรู้ การตัดสินใจและความเป็นผู้นำของผู้หญิงกลุ่มต่าง ๆ และนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในบรรทัดฐานทางเพศหลายระดับ

แนวทางการสร้างการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศ

แนวทางการเปลี่ยนแปลงไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ "ช่องว่าง" และเพียงการยอมรับความแตกต่างทางเพศ หรือเพิ่มผู้หญิงเข้าไปในกระบวนการ แต่มันคือ “การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง” นี่เป็นคำสำคัญในการเขียนโครงการเพื่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศ หลักฐานแสดงให้เห็นว่าการสร้างการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศจำเป็นต้องมีการลงทุนที่ยั่งยืนเมื่อเวลาผ่านไปเพื่อเปลี่ยนแปลงหน่วยงานแต่ละแห่ง บทบาททางเพศ บรรทัดฐาน และพลวัตของอำนาจเชิงโครงสร้าง ตลอดจนโครงสร้างทางกฎหมายและสถาบัน การเพิ่มขีดความสามารถของผู้หญิงและเด็กผู้หญิงและการส่งเสริมพวกเขาในตำแหน่งที่มีอิทธิพลทางสังคมและการเมืองเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงเปลี่ยนแปลง ผู้คนทุกเพศ โดยเฉพาะผู้ชายและเด็กผู้ชาย สามารถและควรมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในฐานะพันธมิตรด้านความเท่าเทียมทางเพศและเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลง การดำเนินการร่วมกันในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับบุคคลไปจนถึงชุมชนไปจนถึงระบบถือเป็นสิ่งจำเป็น

การทบทวนหาจุดเชื่อมโยงของสามประเด็น เพศสภาพภูมิอากาศ และความมั่นคง:

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไม่เพียงเกิดขึ้นและทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยกลุ่มคนและรัฐต่าง ๆ เพียงเท่านั้น จึงการเพิ่มความรับผิดชอบด้านศีลธรรมและการสร้างจิตสำนึกของผู้ที่มีบทบาทให้รัฐดำเนินการโดยทันทีเพื่อหยุดยั้งและจัดการกับผลกระทบที่ร้ายแรงของวิกฤตสภาพภูมิอากาศ อย่างไรก็ตามผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติที่เลวร้ายลงนั้นทั้งผู้คน ชุมชน หรือรัฐทั่วโลกต่างก็ไม่ได้รับผลกระทบที่เหมือนหรือเท่าเทียมกัน

การนำมุมมองของความมั่นคงของมนุษย์มาปรับใช้

ในปี 1994 โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) นิยามความมั่นคงของมนุษย์ด้วย 2 ประการหลัก ได้แก่ ประการแรกคือ ความปลอดภัยจากภัยคุกคามเรื้อรัง ได้แก่ ความหิวโหย โรคภัย และการปราบปราม ประการที่สองคือ การปกป้องจากการแทรกแซงที่เข้ามาหยุดชะงักกะทันหันและก่ออันตรายในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นบ้านพักอาศัย งานหรือชุมชน โดยให้ความหมายว่า “ความมั่นคงของมนุษย์หมายถึงประชาชนสามารถใช้ปัจจัยเหล่านี้ได้อย่างปลอดภัยและอิสระ และสามารถมั่นใจได้ว่าปัจจัยของวันนี้ยังคงมีอยู่ในวันพรุ่งนี้”¹⁶ โดยล่าสุดมติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ 66/290 ระบุไว้ว่า “ความมั่นคงของมนุษย์เป็นแนวทางในการช่วยประเทศสมาชิกในการระบุและจัดการกับความท้าทายที่แพร่หลายและครอบคลุมเพื่อ

¹⁶ “Human Development Report 1994: New Dimensions of Human Security” (New York: UN Development Programme, 1994), <https://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-1994>.

ความอยู่รอด การดำรงชีวิต และศักดิ์ศรีของประชาชน¹⁷ ซึ่งเรียกว่า “แนวทางการตอบสนองที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ครอบคลุม บริบทเฉพาะ และมุ่งเน้นการป้องกัน ซึ่งเสริมสร้างการคุ้มครองและการเสริมอำนาจของทุกคน” แนวทางความมั่นคงของมนุษย์หรือแนวทางการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการกำหนดนโยบายท้าทายให้เราคิดใหม่เกี่ยวกับความเข้าใจด้านความปลอดภัยแบบเดิม ๆ หรือความเข้าใจแบบที่ได้รับความครอบงำมา โดยตั้งคำถามกับแนวคิดที่ว่าความปลอดภัยเป็นปรากฏการณ์ที่ทุกคนมีประสบการณ์เหมือนกัน และให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการอภิปรายเรื่องความปลอดภัยเพื่อถามว่า “ใคร (ไม่) ปลอดภัย” “ทำไมพวกเขา (ไม่) ปลอดภัย” และ “ใครหรืออะไรที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงส่วนบุคคลของประชาชน”

การเน้นย้ำถึงความสำคัญของกรอบความมั่นคงของมนุษย์* แนวทางของรัฐบาลต่อการเชื่อมโยงความมั่นคงด้านสภาพภูมิอากาศและการจัดการภัยพิบัติจะไม่เพียงพอหากไม่ได้รับการบูรณาการมุมมองมิติสภาวะการทับซ้อนทางเพศ ในช่วงวิกฤตสภาพภูมิอากาศ ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงมักได้รับผลกระทบจากการล่องลอยและเกิดทางเพศ การทำร้ายร่างกาย การแสวงหาผลประโยชน์ และการค้ามนุษย์มากขึ้น ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ สุขภาพ โครงสร้างพื้นฐาน อาหาร และน้ำของผู้หญิงเพิ่มขึ้นภายหลังภัยพิบัติ ซึ่งทำให้ความสามารถของชุมชนที่เปราะบางในการตอบสนอง การฟื้นตัว และการเตรียมพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ที่สร้างความไม่มั่นคงอยู่แล้วนั้นยิ่งแย่ไปกว่าเดิม อย่างไรก็ตามการพิจารณาถึงคุณลักษณะเฉพาะของ “เพศ” เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอในการพยายามจัดการกับความไม่มั่นคงทางเพศหรือพัฒนาความเท่าเทียมทางเพศ แต่ต้องใช้ “จุดทับซ้อนของมุมมองต่าง ๆ” ในการจัดการไปพร้อม ๆ กัน

แนวคิดเรื่อง สภาวะความเกี่ยวเนื่องทับซ้อน ได้กล่าวไว้ในงานของนักวิชาการ Kimberlé Crenshaw ผู้ที่ในปี 1989 พยายามแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงผิวดำในสหรัฐอเมริกาถูกเลือกปฏิบัติและเผชิญกับความเสียเปรียบเนื่องจากการถูกกดขี่และเลือกปฏิบัติไปพร้อม ๆ กันในฐานะผู้หญิง (การกีดกันทางเพศ) และในฐานะคนผิวดำ (การเหยียดเชื้อชาติ)¹⁸ จากการขยายกรอบทางทฤษฎีสตรีนิยมคนผิวสีของ Crenshaw เพื่อพิจารณาลักษณะเฉพาะของอัตลักษณ์ที่หลากหลาย ศูนย์เพื่อความยุติธรรมต่อสภาวะความทับซ้อน หรือ Center for Intersectional Justice (CIJ) ให้คำจำกัดความแนวคิดเรื่องความเหลื่อมล้ำเป็นแนวคิดที่ “อธิบายถึงวิธีการที่ระบบของความไม่เท่าเทียมกันขึ้นอยู่กับเพศ เชื้อชาติ และชาติพันธุ์ รสนิยมทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ ความพิการ ชนชั้น และรูปแบบอื่น ๆ ของการเลือกปฏิบัติ ‘ตัดกัน’ เพื่อสร้างพลวัตและผลกระทบที่เป็นเอกลักษณ์”¹⁹ อีกทั้ง CIJ ได้บันทึกไว้อีกว่า “รูปแบบของความไม่เท่าเทียมกัน ... ควรได้รับการแก้ไขพร้อม ๆ กันเพื่อป้องกันไม่ให้ความไม่เท่าเทียมกันรูปแบบหนึ่งไปเสริมกำลังอีกรูปแบบหนึ่ง ตัวอย่างเช่น การแก้ปัญหาช่องว่างค่าจ้างระหว่างเพศเพียงอย่างเดียว โดยไม่รวมถึงมิติอื่น ๆ เช่น เชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และสถานะการย้ายถิ่นฐาน ที่มีแนวโน้มที่จะเสริมสร้างความไม่เท่าเทียมในหมู่ผู้หญิงในอีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน”²⁰ การนำมุมมองของแนวคิดของสภาวะความเกี่ยวเนื่องทับซ้อน* คือ ถือเป็นสิ่งสำคัญในการรับรู้และจัดการกับการที่คนชายขอบและเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มต่าง ๆ ที่เผชิญกับความเปราะบางที่เพิ่มสูงขึ้นต่อผลกระทบของวิกฤตสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้หญิงและเด็กผู้หญิงที่หลากหลายมักจะรับผลกระทบอย่างหนักจากวิกฤตสภาพภูมิอากาศ ขณะเดียวกันก็ถูกกีดกันจากการมีส่วนร่วม การตัดสินใจ และการเป็นผู้นำในประเด็นสภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเปราะบางที่แตกต่างกันและความไม่มั่นคงทางเพศจะชัดเจนขึ้นเมื่อเราพิจารณาการทับซ้อนของความไม่เท่าเทียมทางเพศกับการเลือกปฏิบัติโดยพิจารณาจากอายุ ชาติพันธุ์ รสนิยมทางเพศ สถานะความเป็นพลเมือง สถานะความพิการ สถานะสุขภาพการสมรส สถานะความเป็นมารดา และอื่น ๆ ของแต่ละบุคคล การทำความเข้าใจเรื่องความเหลื่อมล้ำเป็นสิ่งสำคัญในการวางนโยบายและแผนงานที่ต้องการบรรลุความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งสนับสนุนและส่งเสริมความสำเร็จของความเท่าเทียมทางสังคมและความยุติธรรมทางสังคมสำหรับทุกคนไปพร้อม ๆ กัน

ในส่วนถัดไปเป็นการพิจารณาระดับความ (ไม่) ปลอดภัยของมนุษย์ ระดับบุคคลและชุมชนผ่านกรอบ “ตัวชี้วัดเพศ สภาพภูมิอากาศ และความมั่นคง”

¹⁷ United Nations Trust Fund for Human Security, “What Is Human Security,” United Nations, 2024, <https://www.un.org/humansecurity/what-is-human-security/>.

¹⁸ Crenshaw, Kimberle. “Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Policies.” University of Chicago Legal Forum 1989, no. 1 (1989): 139-167.

¹⁹ Centre for Intersectional Justice, “What Is Intersectionality?,” 2024, https://www.intersectionaljustice.org/what-is-intersectionality?bbeml=tp-3zSM8cXu3k-DeCWmrukkCQ.jpFRkyVd2Vkux0tAwPYHMMg.ri7gUg8DZaEm-HqbDTn_B1g.lA0kmw1EYo0mmAmYexxeGBg.

²⁰ Centre for Intersectional Justice, “What Is Intersectionality?”

ตัวชี้วัดเพศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความมั่นคง

จากผลงานของ Maryruth Belsey Priebe,^{21 22} ในฐานะผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการอภิปรายถึงชุดตัวชี้วัด 12 ประการ ซึ่งมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความมั่นคง ซึ่งเป็นมุมมองที่มีความเกี่ยวข้องที่นำไปใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบตัวต่อตัว

ตัวชี้วัด 12 ประการนี้ได้รวมไปถึง 1) การเตือนภัยล่วงหน้า 2) การดูแลสุขภาพ 3) สุขอนามัย น้ำสะอาดและสุขาภิบาล (WASH) 4) ความมั่นคงทางอาหาร 5) ภาวะช็อคจากการปรับตัว 6) การจ้างงานและความยากจน 7) มาตรฐานการครองชีพ 8) อายุขัย 9) การศึกษา 10) โครงสร้างพื้นฐาน 11) ความเปราะบางของรัฐ²³ และ 12) การปรับตัวในระยะยาว ในทางกลับกันจากการอภิปรายและข้อมูลเชิงลึกที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการทั้งแบบเสมือนจริงและแบบเข้าร่วมด้วยตนเอง ตัวแทนภาคประชาสังคมข้าราชการ และบุคลากรด้านกลาโหมและความมั่นคงได้ร่วมมือกันในกลุ่มประเทศเพื่อร่วมสร้างรายการในการลำดับความสำคัญโดยละเอียดเพื่อระบุใน **เครื่องมือการประเมินความเสี่ยงแยกตามเพศและแผนปฏิบัติการ (GRAAPT)** ซึ่งเป็นส่วนที่ได้รับจากความเห็นของผู้เข้าร่วมผ่านการมีปฏิสัมพันธ์และถ่ายทอดความเชี่ยวชาญ มุมมอง และข้อเสนอแนะที่มีความเฉพาะในประเทศและระดับภูมิภาคในการรับมือกับภัยพิบัติที่เปลี่ยนแปลงเพศสภาพ ขณะเดียวกันก็ดึงประสบการณ์และมุมมองที่แบ่งปันตลอดการประชุมเชิงปฏิบัติการจากตัวแทนของประเทศอื่น ๆ มาปรับใช้ในการจัดทำเครื่องมือ

ในส่วนต่อไปนี้เป็นส่วนที่พูดถึงภาพรวมโดยย่อของตัวชี้วัดและตัวอย่างบางส่วน (ดู GRAAPT ในภาคผนวก 3 ของรายงานหลัก (ภาษาอังกฤษเท่านั้น) สำหรับชุดคำถามและการดำเนินการในการประเมินความเสี่ยงแบบเต็มตามตัวชี้วัด) โดยที่ความไม่มั่นคงของมนุษย์อาจทวีความรุนแรงขึ้น เห็นได้ชัดทั้งก่อน ระหว่าง และ/หรือหลังเกิดภัยพิบัติหรือวิกฤตสภาพภูมิอากาศ และเพื่อความกระชับ ส่วนที่ต่อจากนี้เป็นส่วนที่กล่าวถึง "ผู้หญิง" อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงไม่ใช่กลุ่มที่เป็นเนื้อเดียวกันเสมอไป จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้จุดทับซ้อนกับตัวชี้วัด เพื่อทำความเข้าใจและจัดการกับผลกระทบที่ซับซ้อนต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิงกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงผู้คนทุกเพศ

การเตือนภัยล่วงหน้า: ผู้หญิงเผชิญกับอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงและการตอบสนองต่อระบบเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับภัยพิบัติด้านสภาพภูมิอากาศ ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ เช่น ระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า ทรัพยากรทางการเงินที่จำกัด และการไม่รู้หนังสือที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ และอินเทอร์เน็ต ความท้าทายเหล่านี้ประกอบกับความรุนแรงทางไซเบอร์ทางเพศจำกัดการมีส่วนร่วมของผู้หญิงกับโซเชียลมีเดีย ซึ่งมักเป็นแพลตฟอร์มที่สำคัญในการรับคำเตือนล่วงหน้า นอกจากนี้ บรรทัดฐานทางสังคมอาจจำกัดความสามารถในการตัดสินใจของผู้หญิงเกี่ยวกับการอพยพ โดยหลายคนต้องอาศัยสมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้ชายในการตัดสินใจที่สำคัญ

การดูแลสุขภาพ: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้ความเปราะบางด้านสุขภาพทางเพศรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลกระทบต่อผู้หญิง การวางแผนรับมือภัยพิบัติมักละเลยความต้องการของผู้หญิง ส่งผลให้มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูลดลงและมีอัตราการเสียชีวิตสูงขึ้น การปล่อยก๊าซคาร์บอนที่เพิ่มขึ้นทำให้สภาวะสุขภาพแย่ลงและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของสตรี ซึ่งเป็นภาระสำหรับผู้หญิงที่ยากจน สตรีมีครรภ์เผชิญกับความเสี่ยงด้านสุขภาพที่เพิ่มขึ้นในช่วงเหตุการณ์สภาพภูมิอากาศ รวมถึงการคลอดก่อนกำหนดและความดันโลหิตสูง อุปสรรคทางวัฒนธรรมจำกัดการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ของผู้หญิง เพิ่มการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และความเสี่ยงด้านสุขภาพของแม่และ

²¹ Disclaimer: The “Gender-Climate-Security Indicators” and “Appendix 3. Gendered Risk Assessment and Action Plan Tool (GRAAPT)” sections of the “Gender in Civil-Military Climate Security and Disaster Response: Co-Creating Gender-Transformative Approaches Amid the Global Climate Crisis Major Report” were originally developed by: Maryruth Belsey Priebe, “Gender All the Way Down: Proposing a Feminist Framework for Analyzing Gendered Climate Security Risks” (Master’s Thesis, Cambridge, MA, Harvard University, 2022), <https://dash.harvard.edu/handle/1/37373596> The GRAAPT was updated with input from the Project Contributors who may freely use the content for their own purposes. Otherwise, all rights to these sections, including but not limited to their use, reproduction, and distribution, are reserved by Maryruth Belsey Priebe.

²² The “Indicators” were developed based on work by: Femke Remmits, Elisabeth Dick, and Michel Rademaker, “Climate Security Assessment: A Methodology and Assessment of the Nexus between Climate Hazards and Security of Nations and Regions” (The Hague Centre for Strategic Studies, December 2020), <https://hccs.nl/wp-content/uploads/2021/01/Climate-Security-Assessment-March-2021.pdf>.

²³ While included as an indicator in this project, it is important to note critiques which identify how conceptualisations of ‘fragility’ (as well as ‘conflict’, ‘stability’ and ‘security’) often fail to take into account cultural and political contexts, and therefore are often (problematically) informed by “value-laden judgment(s)”. See: Rethinking State Fragility April 2015, [The British Academy](https://www.britishten.org.uk/).

เด็ก ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศในการกระจายอาหารยังทำให้ความไม่มั่นคงด้านอาหารสำหรับเด็กหญิงและสตรีเพิ่มมากขึ้น

สุขอนามัย น้ำสะอาดและสุขาภิบาล (WASH): ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงมักได้รับหน้าที่ความรับผิดชอบหลักในการรวบรวมน้ำ และสุขาภิบาลในหลายชุมชน การขาดแคลนน้ำที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศและการปนเปื้อนส่งผลกระทบต่ออย่างไม่เป็นสัดส่วน เพิ่มภาระงาน และทำให้พวกเขาเสี่ยงต่อสุขภาพ การเข้าถึงน้ำสะอาดและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัยที่ไม่เพียงพอ จะเพิ่มความเสี่ยงของโรคที่เกิดจากน้ำ และจำกัดความสามารถในการรักษาสุขอนามัย โดยเฉพาะในช่วงรอบเดือนของผู้หญิง

ความมั่นคงด้านอาหาร: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร นำไปสู่การขาดแคลนอาหารและการปรับขึ้นราคา ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้หญิงอย่างไม่เป็นสัดส่วน ผู้หญิงมักเข้าถึงที่ดิน สินเชื่อ และทรัพยากรทางการเกษตรได้น้อยลง ส่งผลให้ปรับตัวเข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงได้ยากขึ้น บรรทัดฐานทางเพศยังให้ความสำคัญกับการแจกจ่ายอาหารให้กับผู้ชายและเด็กผู้ชาย ส่งผลให้ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงเสี่ยงต่อภาวะทุพโภชนาการและความไม่มั่นคงทางอาหารมากขึ้น

ภาวะช็อกจากการปรับตัว: จากภาวะอากาศแปรปรวนที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น เหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้ว ส่งผลกระทบต่อผู้หญิงอย่างไม่เป็นสัดส่วนเนื่องจากความไม่เท่าเทียมทางเพศที่มีอยู่ก่อน ผู้หญิงมักจะมีทรัพยากรน้อยลงและความคล่องตัวน้อยลง ทำให้ยากขึ้นสำหรับพวกเธอในการฟื้นตัวจากภัยพิบัติ ภาวะช็อกเหล่านี้ยังเพิ่มภาระให้กับผู้หญิงในฐานะผู้ดูแลหลัก ซึ่งทำให้ความเปราะบางของผู้หญิงรุนแรงขึ้น

การจ้างงานและความยากจน: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อการทำงานและรายได้ โดยผู้หญิงมีความเสี่ยงมากขึ้นเนื่องจากการเป็นตัวแทนในงานนอกระบบและค่าจ้างต่ำมากเกินไป ภัยพิบัติสามารถทำลายวิถีชีวิตและความยากจนที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อผู้หญิงที่ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรทางการเงินและกลไกการคุ้มครองทางสังคมอย่างไม่สมสัดส่วน

มาตรฐานการครองชีพ: ผลกระทบด้านสภาพภูมิอากาศต่อที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐาน และบริการขั้นพื้นฐานทำให้มาตรฐานการครองชีพลดลง โดยเฉพาะสำหรับผู้หญิง ครวเรือนที่มีผู้หญิงเป็นผู้นำมักจะอยู่ในกลุ่มที่ยากจนที่สุดและเป็นกลุ่มเปราะบางที่สุด โดยเผชิญกับความท้าทายที่มากขึ้นในการจัดหาที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพ และการศึกษาที่ปลอดภัยและเพียงพอสำหรับบุตรหลานของตน

อายุขัย: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่ออายุขัย โดยเฉพาะกับผู้หญิงได้รับผลกระทบเป็นพิเศษจากปัญหาสุขภาพและความเปราะบางทางสังคม ความเครียดที่เพิ่มขึ้น ภาวะทุพโภชนาการ และความเสี่ยงด้านสุขภาพในระหว่างและหลังภัยพิบัติ ส่งผลให้ผลลัพธ์ด้านสุขภาพที่แย่ลงและอายุขัยของผู้หญิงสั้นลง

การศึกษา: การหยุดชะงักทางการศึกษาจากสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อเด็กผู้หญิงอย่างไม่เป็นสัดส่วน ครอบครัวอาจให้ความสำคัญกับการศึกษาของเด็กผู้ชายเมื่อทรัพยากรมีจำกัด ส่งผลให้เด็กผู้หญิงมีอัตราการออกกลางคันที่สูงขึ้น สิ่งนี้จำกัดโอกาสในอนาคตของเด็กผู้หญิงและยืดวงจรของความยากจนและความไม่เท่าเทียมทางเพศ

โครงสร้างพื้นฐาน: ผู้หญิงพึ่งพาโครงสร้างพื้นฐานอย่างมากในการเข้าถึงโอกาสด้านสุขภาพ การศึกษา และทางเศรษฐกิจ ความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานด้านสภาพภูมิอากาศ เช่น ถนน สะพาน และโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อผู้หญิงอย่างไม่เป็นสัดส่วน โดยจำกัดความคล่องตัวและการเข้าถึงบริการที่จำเป็น

ความเปราะบางของรัฐ: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้ความเปราะบางของรัฐรุนแรงขึ้น โดยผู้หญิงต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สูงขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ไม่มั่นคง รัฐที่เปราะบางมักขาดความสามารถในการปกป้องและช่วยเหลือสตรีในระหว่างและหลังภัยพิบัติทางสภาพอากาศ ส่งผลให้พวกเธอมีความเสี่ยงต่อความรุนแรง การแสวงหาผลประโยชน์ และการละเลยเพิ่มมากขึ้น

การปรับตัวในระยะยาว: ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในกลยุทธ์การปรับตัวในระยะยาว แต่การมีส่วนร่วมของผู้หญิงมักถูกจำกัดด้วยบรรทัดฐานทางเพศและการขาดทรัพยากร การดูแลให้สตรีมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการปรับตัวเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างชุมชนที่มีความยืดหยุ่น

ความ (ไม่) มั่นคงของมนุษย์แปรผันตรงกับความ (ไม่) มั่นคงของชุมชน สังคม ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าความไม่มั่นคงของมนุษย์ที่สูงขึ้นนำไปสู่ความไม่มั่นคงในระดับชาติและนานาชาติที่เพิ่มมากขึ้น Hudson Bowen และ Nielsen และคณะได้พัฒนากรอบการทำงานทางทฤษฎีที่แสดงให้เห็นว่า “สังคมที่กดขี่สตรีมีแนวโน้มที่จะมีการปกครอง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพที่แย่ลง”²⁴ อีกทั้ง “ความรุนแรงต่อสตรีที่สูงขึ้นมีความสัมพันธ์กับการไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานระหว่างประเทศของประเทศและพฤติกรรมที่สงบสุขน้อยลง”²⁵ ความไม่เท่าเทียมทางเพศและการเลือกปฏิบัติมีส่วนโดยตรงต่อความไม่มั่นคงของชาติ กล่าวคือ หากความรุนแรงได้รับการยอมรับในประเทศ ก็มีแนวโน้มที่จะถูกนำมาใช้ในระดับสากลมากขึ้น เช่นกัน ในชุมชนที่บรรทัดฐานทางเพศที่เป็นอันตรายยังคงมีอยู่ ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวของทั้งบุคคลและชุมชนต้องทนทุกข์ทรมาน ก็ส่งผลให้ความสามารถในการรับมือกับภัยพิบัติและแรงกระแทกที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศลดลง ในภูมิภาคที่มีการลงทุนด้านความมั่นคงของผู้หญิงไม่เพียงพอ ผู้หญิงจะไม่สามารถมีส่วนร่วมในทรัพยากรและเครื่องมือที่สนับสนุนความมั่นคงของสภาพภูมิอากาศและป้องกันความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศได้น้อย²⁶ ความแตกต่างเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีกภายหลังภัยพิบัติทางสภาพอากาศ เช่น คลื่นความร้อน น้ำท่วม ไฟป่า ระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น และสภาพอากาศที่รุนแรง การวิจัยแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมที่สงบสุขมากขึ้นสามารถบรรลุได้ผ่านระดับความเท่าเทียมทางเพศที่มากขึ้น กล่าวคือ “ความเท่าเทียมทางเพศที่สูงขึ้นสอดคล้องกับโอกาสที่ประเทศจะใช้เวลาจัดการเพื่อแก้ไขข้อพิพาทกับประเทศอื่น ๆ ... เช่นเดียวกับความรุนแรงที่ลดลงที่ใช้ในความขัดแย้งระหว่างประเทศ”²⁷

การตระหนักไว้ว่าบรรทัดฐานทางเพศนั้นมีอยู่มากมายและมีการพัฒนาในการแสดงออกทั่วอินโดแปซิฟิก ต่อไปนี้คือการอภิปรายสั้น ๆ เกี่ยวกับวิธีที่ความไม่เท่าเทียมทางเพศอาจไปตัดกับเงื่อนไขความมั่นคงอื่น ๆ ที่เพิ่มภัยคุกคามในระดับชาติและนานาชาติ การวิเคราะห์นี้อิงตามกรอบการทำงานด้านความปลอดภัยทางเพศ สภาพอากาศ และความมั่นคงแบบเดียวกันที่พัฒนาโดย Maryruth Belsey Priebe ตามที่อ้างอิงไว้ข้างต้น²⁸

อาชญากรรมและความรุนแรงในระดับเล็ก

เมื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเลวร้ายลง ความเครียดทางเศรษฐกิจและสังคมก็จะเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดอาชญากรรมมากขึ้น การบังคับใช้กฎหมายวิกฤตการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศอาจจะไม่ครอบคลุม ส่งผลให้เกิดอาชญากรรมที่ถูกมองข้ามมากขึ้น ผู้ชายก่ออาชญากรรมที่รุนแรงที่สุด แต่การมีส่วนร่วมของผู้หญิงก็เพิ่มขึ้นเช่นกันในระยะหลังนี้ ในองค์กรอาชญากรรมและลัทธิหัวรุนแรงที่รุนแรง ผู้ชายมักมีบทบาทเป็นผู้นำและกระทำความรุนแรง ในขณะที่ผู้หญิงก็เข้ามาอยู่ในฐานะผู้สนับสนุน อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลอาจเกี่ยวข้องกับการขโมยยา สินค้าปลอม และการทุจริต อาชญากรรมด้านความมั่นคงด้านอาหารและน้ำอาจรวมถึงการยึดทรัพยากรโดยกลุ่มชนชั้นสูงหรืออาชญากร และกองทุนเพื่อการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศอาจกระตุ้นให้เกิดการทุจริตและกลุ่มอาชญากรได้

²⁴ Valerie M. Hudson, Donna Lee Bowen, and Perpetua Lynne Nielsen, “The Effects by the Numbers: The Syndrome and Measures of National Outcome,” in *The First Political Order, How Sex Shapes Governance and National Security Worldwide* (Columbia University Press, 2020), 179–310, <http://www.jstor.org/stable/10.7312/huds19466.11>.

²⁵ Catalina Crespo-Sancho, “The Role of Gender in the Prevention of Violent Conflict,” *World Bank Background paper for the United Nations-World Bank Flagship Study, Pathways for Peace: Inclusive Approaches to Preventing Violent Conflict* (2017), <https://blogs.worldbank.org/dev4peace/can-gender-equality-prevent-violent-conflict>.

²⁶ Erika Forsberg and Louise Olsson, “Examining Gender Inequality and Armed Conflict at the Subnational Level,” *Journal of Global Security Studies* 6, no. 2 (June 17, 2021), <https://doi.org/10.1093/jogss/ogaa023>.

²⁷ Crespo-Sancho, “The Role of Gender in the Prevention of Violent Conflict.”

²⁸ Belsey Priebe, “Gender All the Way Down: Proposing a Feminist Framework for Analyzing Gendered Climate Security Risks.”

กิจกรรมต่อต้านรัฐ

ผู้หญิงและผู้ชายมีส่วนร่วมในการลุกฮือในที่สาธารณะต่างกัน โดยผู้หญิงมักมีส่วนร่วมด้วยเมื่อสถานการณ์ค่อนข้างปลอดภัย และผู้ชายมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในลักษณะที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือรุนแรงมากกว่า ความไร้ความสามารถของผู้ชาย โดยเฉพาะเด็กหนุ่มความต้องการในการทำตามเป้าหมายอาจหันไปพึ่งความรุนแรง องค์การอาชญากรรม แก๊งค์ หรือการก่อการร้าย ซึ่งวิกฤตสภาพภูมิอากาศและการขาดแคลนน้ำและอาหารสามารถผลักดันให้ทั้งชายและหญิงเกิดการประท้วงที่รุนแรง และทำลายบทบาททางเพศแบบดั้งเดิมได้

ความตึงเครียดระหว่างกลุ่ม

สภาวะการสิ่งแวดล้อม เช่น อุทกภัย ไฟป่า และการขาดแคลนทรัพยากรเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีแนวโน้มที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตึงเครียดและอาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้ เยาวชนชายมีความเสี่ยงสูงที่ถูกเกณฑ์เข้ากลุ่มที่ไม่ใช่รัฐหรือกองกำลังกึ่งทหารหากเยาวชนเหล่านี้มีความรู้สึกหงุดหงิดกับเหตุการณ์สำคัญเฉพาะเพศที่ไม่ได้รับการตอบสนอง นอกจากนี้ภัยพิบัติสามารถเพิ่มความตึงเครียดและความรุนแรงขึ้น เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการสนับสนุนสันติภาพ โดยเฉพาะกลุ่มสตรีที่ให้บริการแก่ชุมชน

ความขัดแย้งและสงครามระหว่างรัฐกับรัฐ

ในอดีตเพศชายเป็นผู้กระทำหลักในความขัดแย้งและสงครามระหว่างรัฐกับรัฐ ในขณะที่เพศหญิงไม่ค่อยพบเห็นในฐานะฝ่ายต่อสู้แต่กลับเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกลุ่มทหารและกลุ่มติดอาวุธมากขึ้น ในปี 2022 ผู้หญิงเข้าร่วมการเจรจาสันติภาพเพียง 16% และความต้องการของผู้หญิงได้รับการแก้ไขไปเพียง 33% ของข้อตกลง อย่างไรก็ตามเมื่อผู้หญิงได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการสันติภาพ ข้อตกลงสันติภาพกลับมีโอกาสล้มเหลวน้อยมาก โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดิน หรือการเคลื่อนไหวของประชากรอาจบานปลาย โดยเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่ต้องรวมผู้หญิงไว้ในกระบวนการเจรจาสันติภาพเพื่อเพิ่มโอกาสในการสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน

ดังที่แสดงให้เห็นในส่วนนี้ การนำมุมมองความมั่นคงของมนุษย์ในมิติเกี่ยวกับการทับซ้อนทางเพศมาใช้ และให้ความสำคัญกับผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติในสังคม ช่วยให้เกิดความเข้าใจและการตอบสนองต่อปัญหาความมั่นคงด้านเพศ สภาพอากาศ และความมั่นคงโดยรวมที่ครอบคลุมมากขึ้นในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ชุมชน สังคม รัฐ และระดับนานาชาติ เมื่อเรื่องราวและผลกระทบของผู้หญิงไม่ได้ถูกพิจารณาในการวางแผนและกำหนดนโยบายความมั่นคงด้านสภาพอากาศ มุมมองและความต้องการอันมากมายที่อยู่เบื้องหลังของผู้หญิงนั้นก็แทบจะไม่ได้ได้รับการรับรู้เลย อย่างไรก็ตามถ้าผู้หญิงได้รับการยอมรับในบทบาทความเป็นผู้นำมากขึ้น ได้รับอำนาจในการปรึกษาหารือ และมีส่วนร่วมในการวางแผนภัยพิบัติ (รวมถึงการกำกับดูแลสภาพภูมิอากาศ การทูต และการสร้างสันติภาพ) ความเสี่ยงต่อปัจเจกและชุมชนจากภัยพิบัติและความไม่มั่นคงที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศก็จะลดลง การให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการวางแผนความมั่นคงด้านสภาพภูมิอากาศช่วยปรับสมดุลโครงสร้างอำนาจทางเพศและทำให้สังคมมีเสถียรภาพมากขึ้น โดยสรุป การพิจารณาถึงวิธีที่สภาพภูมิอากาศทั้งหลายลงจะส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงของมนุษย์ และการตระหนักถึงความมั่นคงของมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการเสริมสร้างความมั่นคงภายในชุมชนในช่วงวิกฤตนั้นเป็นสิ่งจำเป็น การใช้มุมมองการทับซ้อนทางเพศจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการความเสี่ยงและความเปราะบางของชุมชนในการวางแผนและการจัดการภัยพิบัติ

กฎหมายและกรอบการทำงานระหว่างประเทศ

กฎหมายและกรอบการทำงานระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการนำมุมมองทางเพศไปใช้ในการจัดการภัยพิบัติ นโยบายสภาพภูมิอากาศ และนโยบาย HA/DR และแผนงานในระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นทั้งในเชิงบรรทัดฐานและในทางปฏิบัติ เครื่องมือที่รวมไปถึงกฎหมายและกรอบการทำงานระหว่างประเทศเป็นแนวทางว่ามุมมองทางเพศจะถูกนำไปใช้ในการจัดการภัยพิบัติ นโยบายสภาพภูมิอากาศ และความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในทุกๆระดับ อย่างไรก็ตาม เครื่องมือสำคัญ ได้แก่ : อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ (CEDAW) กรอบปฏิญญาเซนได เรื่องการลดภาวะความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (DRR) (2015) แผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามกรอบเซนได (2024) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มาตรฐานสเฟียร์ (Sphere Standards) หรือมาตรฐานขั้นต่ำในการรับมือกับภัยพิบัติ สิ่งเหล่านี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพิจารณาพลวัตทางเพศในบริบทวิกฤต โดยให้คำแนะนำในการจัดการกับความต้องการของผู้หญิงที่หลากหลายและกลุ่มเพศสภาพชายขอบในกรณีฉุกเฉิน กรอบการทำงานที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ การใช้กรอบการทำงานเหล่านี้สามารถทำให้การรับมือกับภัยพิบัติครอบคลุม มีประสิทธิภาพ และยุติธรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายและกรอบการทำงานเหล่านี้ไม่ได้ดีเสมอไปหรือไม่ดีเท่าเทียมกันเสมอไป นอกจากนี้ การรับเลี้ยงบุตรบุญธรรมอาจไม่นำไปสู่ความเท่าเทียมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญ หากไม่ได้กล่าวถึงสาเหตุของความไม่เท่าเทียมทางเพศและการเลือกปฏิบัติด้วย

กฎหมายต่อไปนี้ชี้แจงกลยุทธ์ HA/DR ที่ตอบสนองต่อเพศภาวะ และมีรายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในรายงานฉบับเต็ม:

- อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women: CEDAW)
- กรอบปฏิญญาเซนไดเรื่องการลดภาวะเสี่ยงต่อภัยพิบัติปี 2015-2030 (The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030 & Sendai Gender Action Plan)
- เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)
- มาตรฐานสเฟียร์ หรือ มาตรฐานขั้นต่ำในการรับมือกับภัยพิบัติ (Sphere & Sphere Standards)

วาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง (The Women, Peace and Security: WPS)

วาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง (WPS) เป็นกรอบการทำงานระหว่างประเทศที่สำคัญซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ 10 ข้อ เริ่มต้นด้วยมติที่ 1325 ซึ่งได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2000 ที่กล่าวถึงผลกระทบอันหนักหน่วงของสงครามที่มีต่อสตรี เช่นเดียวกับกับ “บทบาทสำคัญที่ผู้หญิงควรและมีบทบาทในการป้องกันและจัดการความขัดแย้ง และความพยายามในการสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน”²⁹ กรอบการทำงานของ UNSCR 1325 มีสี่ ประเด็นหลัก ได้แก่ การมีส่วนร่วม การคุ้มครอง การป้องกัน และการบรรเทาทุกข์และการฟื้นฟู วาระ WPS ตระหนักถึงประสบการณ์เฉพาะของผู้หญิงรวมถึงเด็กผู้หญิงในสถานการณ์วิกฤตและความขัดแย้ง รวมถึงความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นของความรุนแรงทางเพศภายใต้เสาหลักด้านการบรรเทาทุกข์และการฟื้นฟู ได้มีการเรียกร้องให้สตรีมีส่วนร่วมในทุกด้านของการตอบสนองและการฟื้นฟูด้านมนุษยธรรม

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council: UNSC) สนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ ปฏิบัติตาม UNSCR มติที่ 1325 ผ่านแผนปฏิบัติการแห่งชาติ (NAPs) ซึ่ง NAPs เป็นเอกสารเชิงกลยุทธ์ที่สรุปวิธีที่รัฐบาลจะจัดการกับวาระ WPS ในระดับท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นที่การรักษาสิทธิของผู้หญิงและเด็กผู้หญิงที่อยู่ในความขัดแย้ง การป้องกันความรุนแรง และประกันการมีส่วนร่วมของสตรีในกระบวนการสันติภาพ นับตั้งแต่ NAPs ครั้งแรกในปี 2005 มี 107 ประเทศที่ได้พัฒนาแผนของตนเอง และบางภูมิภาคได้จัดทำแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาค ซึ่งมักจะสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนา ระดับชาติและความเท่าเทียมทางเพศอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม แนวทางการวางแผน การพัฒนา และการนำ NAP ไปใช้นั้นแตกต่างกันอย่างมากในประเทศที่มุ่งเน้น ระยะเวลา เนื้อหา และการติดตามผล นอกจากนี้ การบูรณาการประเด็นต่าง ๆ เช่น วิกฤตสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติ ความต้องการด้านมนุษยธรรม และข้อกังวลด้านสิ่งแวดล้อมภายใน NAP นั้นแตกต่างกันอย่างมากในแต่ละประเทศ

²⁹ “2023 Women, Peace and Security Strategy and National Action Plan” (2023),

<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2023/11/U.S.-Strategy-and-National-Action-Plan-on-Women-Peace-and-Security.pdf>.

แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคของวาระสตรี สันติภาพและความมั่นคง

ได้รับการตั้งข้อสังเกตว่า “วาระสตรี สันติภาพและความมั่นคง แสดงให้เห็นว่าในขณะที่มีเป้าหมายที่แตกต่างกันสำหรับประเทศต่างๆ ความท้าทายในระดับภูมิภาคจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือระดับภูมิภาค” แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคในวาระสตรี สันติภาพและความมั่นคงสองฉบับจัดทำขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภูมิภาคหมู่เกาะแปซิฟิก แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคแปซิฟิกว่าด้วยสตรี สันติภาพและความมั่นคง (พ.ศ. 2555-2558) ได้สรุปกลยุทธ์เพื่อพัฒนาความเท่าเทียมทางเพศและการเสริมอำนาจของสตรีทั่วภูมิภาคแปซิฟิก โดยกล่าวถึงประเด็นต่างๆ เช่น ความรุนแรงต่อสตรี การเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในขณะเดียวกัน สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ได้นำแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคมาใช้ในปี 2565 เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิสตรีภายในประเทศสมาชิก แผนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของสตรีในกระบวนการตัดสินใจ ขจัดความรุนแรงบนพื้นฐานของเพศสภาพ และจัดการกับภัยคุกคามด้านความปลอดภัยในรูปแบบใหม่ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

วาระการประชุม WPS ได้รวม WPS ข้อตกลงการดำเนินการด้านมนุษยธรรม (WPS Humanitarian Action Compact) ไว้ด้วย โดยข้อตกลงเปิดตัวในปี 2021 ที่การประชุมยุคสมัยแห่งความเท่าเทียม (Generation Equality Forum) ภายในปี 2024 มีผู้ลงนามมากกว่า 215 ราย “รวมถึงประเทศ องค์กรระดับภูมิภาค หน่วยงานของสหประชาชาติ และภาคประชาสังคม: องค์กรและเครือข่ายสตรีและเยาวชน สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน”³⁰ สัญญามุ่งเน้นไปที่การดำเนินการ WPS และข้อผูกพันในการดำเนินการด้านมนุษยธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อ:

- “จัดทำกระบวนการติดตามและความรับผิดชอบโดยสมัครใจสำหรับ WPS-HA ข้อผูกพันการดำเนินการด้านมนุษยธรรมที่มีอยู่
- เสริมสร้างการประสานงานระหว่าง WPS และกลไกการดำเนินการด้านมนุษยธรรม ระบบ เครือข่าย ความร่วมมือ และขีดความสามารถ
- ส่งเสริมการระดมทุน ความตระหนักรู้ และการมองเห็นวาระ WPS และความเท่าเทียมทางเพศในการดำเนินการด้านมนุษยธรรม”

กฎจารีตประเพณี การรับมือกับภัยพิบัติ และความมั่นคงของผู้หญิงในบริบทของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในขณะที่การอภิปรายทางนโยบายระดับโลก กฎหมายและกรอบการทำงานระหว่างประเทศมักได้รับความสำคัญในการอภิปรายและการถกเถียง แต่ทุกคนในสังคมหรือรัฐจำเป็นต้องรับรู้ เรียนรู้ และเข้าใจกฎหมายจารีตประเพณีและจารีตประเพณีภายในประเทศ รวมถึงบทบาทที่เป็นเอกลักษณ์ของเพศ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และสภาพภูมิอากาศ การมีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองนั้นได้รับการยอมรับในปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง และกฎหมายจารีตประเพณีเป็นรูปแบบหนึ่งของการกำกับดูแลตนเอง ซึ่ง “ให้อำนาจอย่างมหาศาลแก่ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองหลายแห่งเนื่องจากเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดระเบียบทางสังคมและค่านิยมที่ดำรงและสืบสานประเพณีที่สืบทอดมานับพันปี”³¹ ที่สำคัญคือ “กฎหมายจารีตประเพณีไม่ได้ถูกแช่แข็งไว้ในอดีต แต่เป็นระบบที่มีชีวิตและเปลี่ยนแปลงไปซึ่งสะท้อนถึงยุคสมัยที่ยังคงเติบโตและเปลี่ยนแปลงต่อไป”³² อย่างไรก็ตาม ความท้าทายบางประการในการบังคับใช้หรือรักษากฎหมาย

³⁰ Compact on Women, Peace & Security and Humanitarian Action (WPS-HA), “The Compact,” 2024, <https://wpshcompact.org/>.

³¹ Tom Calma, “Integration of Customary Law into the Australian Legal System: Calma” (Speech, National Indigenous Legal Conference, 2013), <https://humanrights.gov.au/about/news/speeches/integration-customary-law-australian-legal-system-calma>.

³² Calma, “Integration of Customary Law into the Australian Legal System: Calma.”

จารีตประเพณีในภูมิภาคอินโดแปซิฟิกได้รวมไปถึง พหุนิยมทางกฎหมาย ความขัดแย้งในเขตอำนาจศาล และการพังทลายของความรู้ดั้งเดิมอันเนื่องมาจากการขยายตัวของเมืองและโลกาภิวัตน์

รัฐบาลแห่งพยายามบูรณาการกฎหมายจารีตประเพณีเข้ากับกลไกทางกฎหมายที่เป็นทางการและระบบกฎหมายจารีตประเพณี ซึ่งอาจจะเป็นแนวทางสู่โปรแกรมเสริมสร้างขีดความสามารถ แนวทางที่ยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง และการปฏิรูปนโยบาย และผ่านการเสวนาและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล องค์กรภาคประชาสังคม และชุมชนชนเผ่าพื้นเมือง ในหลายบริบทการปรับกฎหมายจารีตประเพณีให้สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติอาจช่วยเสริมสร้างการอนุรักษ์และการเรียนรู้ความรู้และการปฏิบัติของชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งอาจมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการรับมือกับภัยพิบัติ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม การบูรณาการกฎหมายจารีตประเพณีและกฎหมายจารีตประเพณีอาจก่อให้เกิดปัญหาสำคัญได้ ประการแรกคือกฎหมายจารีตประเพณีอาจไม่ได้รับการเคารพจากพลเมืองจำนวนมากหรือหน่วยงานที่มีอำนาจปกครอง หากรัฐไม่ยอมรับหรือปฏิบัติตามกฎหมายจารีตประเพณี กลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองอาจรู้สึกแปลกแยกและไร้อำนาจ นอกจากนี้ อาจเกิดข้อขัดแย้งระหว่างกฎหมายจารีตประเพณีกับกรอบกฎหมายระดับชาติหรือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับที่ดิน สิ่งแวดล้อม และสภาพภูมิอากาศ การบูรณาการอาจทำได้ยากหากไม่มีพื้นที่เก็บข้อมูลกฎหมายแบบรวมศูนย์ ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการชาวฟิลิปปินส์ได้ตั้งข้อสังเกตว่าความหลากหลายของกลุ่มชนพื้นเมืองด้วยวัฒนธรรมและแนวปฏิบัติที่เป็นเอกลักษณ์เพิ่มความท้าทายในการประสานระบบกฎหมายระหว่างกลุ่ม

นอกจากประเด็นสำคัญเหล่านี้แล้ว ในประเทศต่าง ๆ ทั่วเอเชียและแปซิฟิก ยังคงมีการเลือกปฏิบัติทางเพศอยู่ทั้งในกฎหมายจารีตประเพณีและในกรอบทางสังคมวัฒนธรรมและกฎหมายแบบดั้งเดิม แม้จะมีความก้าวหน้าในเรื่องเพศและความเป็นผู้นำแต่โครงสร้างที่ฝังแน่นบางส่วนยังคงก่อให้เกิดความท้าทาย เช่น ในหลายบริบท ผู้หญิงยังคงถูกกดดันให้พึ่งมากกว่ามีโอกาสดูหรือเป็นผู้นำอย่างเท่าเทียม ประเด็นที่พบบ่อยนี้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายเพื่อเชื่อมโยงระบบที่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการ และดั้งเดิมเข้าด้วยกัน เพื่อควบคุมแนวปฏิบัติเชิงบวก แต่ยังคงต้องจัดการกับความเท่าเทียมทางเพศและความยุติธรรมทางสังคมอย่างเร่งด่วน รวมถึงในบริบทภัยพิบัติและวิกฤตสภาพภูมิอากาศ

ท้ายที่สุดแล้ว การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของกรอบกฎหมายแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ต้องใช้แนวทางที่เข้มงวดน้อยกว่าและร่วมมือกันมากขึ้น การบูรณาการกฎหมายจารีตประเพณีเข้ากับกฎหมายสมัยใหม่ควรมุ่งเน้นไปที่แนวทางที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ความสำคัญกับความรู้ ความจำเป็น ความต้องการ และความสามารถในการควบคุมตนเองอันเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าพื้นเมือง นอกจากนี้ ควรรับทราบถึงความท้าทายที่กลุ่มชนพื้นเมืองต้องเผชิญ โดยเฉพาะในบริบทของเพศ สภาพภูมิอากาศ และความมั่นคง แนวทางนี้ควรพัฒนาสิทธิมนุษยชนและความมั่นคงของผู้หญิง และรับประกันการมีส่วนร่วมและความเป็นผู้นำของผู้หญิงในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและความพยายามในการจัดการ

แผนปฏิบัติการและการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศในหน่วยงานทหารและความมั่นคงในอินโดแปซิฟิก

แม้จะมีความเชื่อมโยงที่แยกไม่ออกระหว่างความไม่เท่าเทียมทางเพศ ความ (ไม่) มั่นคงของมนุษย์ และความมั่นคงของชาติ แต่แทบจะไม่มีประเทศใดในอินโดแปซิฟิกที่พัฒนาแผนปฏิบัติการ/การปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศด้านกลาโหมและความมั่นคงที่แก้ไขปัญหาในมิติความไม่มั่นคงทางเพศอย่างเป็นรูปธรรม และยังคงมีปัญหาด้านการขาดการบูรณาการวิกฤตสภาพภูมิอากาศส่วนใหญ่ในแผนปฏิบัติการแห่งชาติ (NAPs) และพันธกรณีวาระสตรี สันติภาพ และความมั่นคง (WPS) อินโดแปซิฟิก³³ กองทัพอาจมีแผนปฏิบัติการตอบสนองต่อสภาพภูมิอากาศไม่เพียงแต่เพื่อเตรียมโครงสร้างพื้นฐานทางทหาร การปฏิบัติการ และบุคลากรสำหรับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง แต่ยังเป็นการเตรียมการเพื่อลดความเสี่ยงของการแทรกแซงของสภาพภูมิอากาศ และการสนับสนุนความพยายามในการบรรเทาและฟื้นฟูสภาพภูมิอากาศในระดับชาติและระดับโลก ซึ่ง

³³ Maryruth Belsey Priebe, “Women Parliamentarians’ Impact in Indo-Pacific Gender-Responsive and Climate-Compatible Security Policy Making,” *Journal of Indo-Pacific Affairs*, March 12, 2024, 68.

แผนการเหล่านี้อาจ (แต่โดยทั่วไปไม่) รวมถึงกลยุทธ์การจัดการภัยพิบัติ แม้ว่าทางทหารจะทำเช่นนั้น แต่ก็แทบจะไม่ได้กล่าวถึงความเปราะบางทางเพศอย่างเป็นรูปธรรม

ยกตัวอย่างเช่น แผนปฏิบัติการของกระทรวงกองทัพเรือสหรัฐอเมริกาที่ตั้งเป้าหมายรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายในปี 2030 ในสายงานที่ 5 แผนนี้เรียกร้องให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพของการบรรเทาและการปรับตัวผ่านการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความจำเป็นในการ “ทำงานร่วมกับพันธมิตรและหุ้นส่วนระหว่างประเทศ รวมถึงองค์กรด้านความปลอดภัยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เพื่อบูรณาการสภาพภูมิอากาศเข้ากับความร่วมมือด้านความมั่นคง และสร้างความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อความขัดแย้งที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติด้านมนุษยธรรม หรือปัญหาน้ำ และอาหาร ความไม่มั่นคง หรือแรงกดดันในการอพยพย้ายถิ่นฐาน”³⁴ อย่างไรก็ตาม แผนปฏิบัติการดังกล่าวของกระทรวงกองทัพเรือสหรัฐอเมริกาไม่ได้ระบุถึงเรื่องเพศหรือความจำเป็นในการปรึกษาหารือกับผู้หญิงอย่างชัดเจน ในขณะเดียวกัน ยุทธศาสตร์สตรี สันติภาพ และความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา ปี 2023 และแผนปฏิบัติการระดับชาติ ซึ่งใช้กับกิจกรรมกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกาทั้งหมดมุ่งเน้นไปที่ความร่วมมือ และในสายงานที่ 5 ในปี 2023 WPS NAP ได้สนับสนุนการบูรณาการหลักการ WPS ผ่านการสนับสนุนของ “องค์กรพหุภาคี ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น รวมถึงภาคประชาสังคมและผู้นำสตรีในท้องถิ่น”³⁵ เมื่อนำมารวมกัน สายงานในเอกสารทั้งสองฉบับเสนอแนวทางของรัฐบาลกลางที่ตอกย้ำความจำเป็นในการปรึกษาหารือกับองค์กรสตรีในการวางแผนสำหรับรับมือกับภัยอันตรายที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ อย่างไรก็ตาม การปรึกษาหารือและการรวมกลุ่มนี้ควรนำมาเป็นหลักสำคัญมาใช้ในนโยบายสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทั้งหมดอย่างจริงจัง

สหรัฐอเมริกาไม่ใช่ประเทศเดียวในอินโดแปซิฟิกที่ขาดแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศสำหรับภัยพิบัติด้านการทหารและความมั่นคงที่คำนึงถึงเพศสภาพและความมั่นคง ในขณะที่ประเทศผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 7 ประเทศได้พัฒนาแผนปฏิบัติการ/การปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศบางประเภท (บางประเทศได้ใช้มุมมองทางเพศแล้ว) แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ใดที่ยังไม่ได้พัฒนาแผนปฏิบัติการ/การปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศเพื่อนำไปใช้ในบริบทด้านการป้องกันหรือความมั่นคง

นอกเหนือจากแผนปฏิบัติการ/การปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศที่กล่าวถึงกลยุทธ์ระยะยาวและมองกว้างขึ้นซึ่งจำเป็นในการบรรเทาและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแล้ว เมื่อพิจารณาจากบทบาทที่สำคัญของหน่วยงานทหารและความมั่นคงในการรับมือกับภัยพิบัติ กองทัพยังต้องมีแผนความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการรับมือกับภัยพิบัติ (HA/DR) ด้วย ซึ่งมุ่งเน้นการรับมือกับภัยพิบัติและการบรรเทาทุกข์ในพื้นที่ เพื่อดึงดูดให้มีความพร้อมมากขึ้น ซึ่งมีความสำคัญสำหรับการรับมือกับภัยพิบัติอย่างทันที่และเป็นระบบ กล่าวอีกนัยหนึ่ง แผนเหล่านี้ทำให้มีความพร้อมมากขึ้น ใช้เวลาน้อยลง สามารถช่วยชีวิตผู้คนได้มากขึ้น และลดความทุกข์ทรมาน เช่นเดียวกับแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศ พบว่าแผนการจัดการภัยพิบัติส่วนใหญ่ของประเทศที่เข้าร่วมโครงการยังไม่ได้มีมุมมองทางเพศอย่างละเอียด

ทั้งแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศและกลยุทธ์ HA/DR มีความสำคัญอย่างยิ่ง กลยุทธ์ HA/DR ช่วยให้เห็นใจได้ว่าเราสามารถรับมือกับวิกฤติได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันที่ ในขณะที่ยุทธศาสตร์ด้านสภาพภูมิอากาศเตรียมความพร้อมและบรรเทาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว ที่สำคัญ ทั้ง HA/DR และแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศจะต้องตอบสนองมิติทางเพศ เพื่อเป็นการตระหนักถึงความต้องการเฉพาะและความเปราะบางของเพศต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กผู้หญิง การบูรณาการมุมมองทางเพศแบบแยกส่วนทำให้การกระจายความช่วยเหลือมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น เสียงของทุกคนจะถูกรับฟังในกระบวนการตัดสินใจ และสามารถตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ ความปลอดภัย และสวัสดิการที่เฉพาะเจาะจงของผู้หญิงที่หลากหลาย การบูรณาการมุมมองทางเพศแบบแยกส่วนในการดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศและแผน HA/DR นำไปสู่การรับมือกับภัยพิบัติและการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศที่ครอบคลุมความต้องการของคนทุกกลุ่ม มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งท้ายที่สุดมีส่วนทำให้ความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนเพิ่มมากขึ้น

³⁴ Office of the Assistant Secretary of the Navy for Energy, Installations, and Environment, “Department of the Navy Climate Action 2030,” May 2022, <https://www.navy.mil/Press-Office/Press-Releases/display-pressreleases/Article/3041221/departments-of-the-navy-releases-climate-action-2030/>.

³⁵ “US Strategy on Women, Peace, and Security,” June 2019, https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2019/06/WPS_Strategy_10_October2019.pdf.

ขึ้น โครงการนี้จึงตอบสนองต่อความขาดแคลนของแผนการตอบสนองสภาพภูมิอากาศและการจัดการภัยพิบัติที่ตอบสนองต่อทุกเพศทั่วภูมิภาคอินโดแปซิฟิก

ความเชี่ยวชาญ ความสามารถ และความเป็นผู้นำ อันน่าทึ่งของผู้หญิงและองค์กรประชาสังคมสตรีใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก

งานขององค์กรสตรีและองค์กรสตรีภาคประชาสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิกที่มุ่งเน้นการพัฒนาความเท่าเทียมทางเพศนั้นมีความหลากหลายและทำงานกันอย่างยอดเยี่ยม มีองค์กรภาคประชาสังคมหลายกลุ่มที่มุ่งมั่นที่จะจัดการกับความไม่เท่าเทียมทางเพศ ตลอดจนบรรเทาและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การป้องกัน การเตรียมการ และการจัดการวิกฤตสุขภาพและภัยพิบัติ มีการนำแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศอย่างชาญฉลาดมาใช้ ปกป้องสิ่งแวดล้อมจากความเสียหายและการทำลายล้าง ส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม การบำรุงแหล่งที่อยู่อาศัยบนบกและทางทะเล และยังมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงพลังงานสะอาด ที่สำคัญผลงานเหล่านี้ดำเนินการภายใต้สภาพระบอบการปกครองที่มีความไม่เท่าเทียมกันทางเพศที่เป็นอยู่ทั่วโลก ทั้งทั้งภูมิภาคผู้หญิงกำลังประสานงานและเสริมสร้างเครือข่ายการรับมือ การช่วยเหลือผู้อื่น สร้างวิถีชีวิตที่ดีกว่า เผยแพร่ต้นแบบธุรกิจของตนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน สนับสนุนให้ไม่เกิดการแบ่งแยกและมีสิทธิมีเสียงร่วมกัน อำนวยความสะดวกในการฝึกอบรมชุมชนและปรับปรุงความสามารถในการรับมือกับปัญหาด้านสุขภาพของชุมชนของตน³⁶ ผลงานอันน่าทึ่งขององค์กรภาคประชาสังคมและตัวแทนที่เข้าร่วมในการประชุมเชิงปฏิบัติการของโครงการเป็นข้อพิสูจน์ถึงความหลากหลายและพลังของความเชี่ยวชาญ ความสามารถ และความเป็นผู้นำของผู้หญิง และความสำคัญของการเป็นศูนย์กลางของสตรีในการตอบสนองต่อวิกฤตสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

ความร่วมมือระหว่างทหารและภาคประชาสังคมในการรับมือกับภัย พิบัติ: การคว้าโอกาสในการพัฒนาความเท่าเทียมทางเพศ

หัวข้อก่อนหน้านี้ได้เน้นย้ำถึงจุดเชื่อมโยงระหว่างความ(ไม่)มั่นคงของมนุษย์ – ชุมชน – สังคม – ประเทศชาติ – ระหว่างประเทศ ในบริบทของวิกฤตสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากสภาพอากาศและระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมยังคงทวีความรุนแรงและทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางเพศทั่วโลก จึงมีความจำเป็นเพิ่มมากขึ้นในการปรับใช้มุมมองทางเพศ ดำเนินการตามความเท่าเทียมทางเพศแบบแบ่งเพศ ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนและการรับมือกับภัยพิบัติ และส่งเสริมความเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วม การตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของผู้หญิงจากหลากหลายกลุ่มและองค์กรสตรีภาคประชาสังคม เนื่องจากแผนปฏิบัติการและการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศแห่งชาติหลายฉบับมีลักษณะที่ไม่คำนึงถึงมิติทางเพศ (รวมถึงแผนบางฉบับที่พัฒนาขึ้นสำหรับฝ่ายทหารและความมั่นคง) ความร่วมมือระหว่างทหารและภาคประชาสังคมจะเป็นเครื่องมือสำคัญและมีความพิเศษเฉพาะตัวในการเพิ่มการมีส่วนร่วมและความเป็นผู้นำของสตรีในการวางแผนและบริหารด้านสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ รวมทั้งสามารถผสมผสานมุมมองทางเพศเข้ากับกลยุทธ์ HA/DR สำหรับภัยพิบัติด้านสภาพภูมิอากาศของรัฐ

ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างภาคประชาสังคมและการทหารอย่างกว้าง ๆ คือ “การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกองทัพและผู้มีบทบาทจากกลุ่มพลเรือนหลากหลายกลุ่ม เช่น องค์กรระหว่างประเทศ รัฐบาล นักกฎหมาย หน่วยงานด้านความมั่นคง นักสิทธิมนุษยชน และผู้มีบทบาทด้านการพัฒนา ซึ่งสามารถทำได้หลากหลายวัตถุประสงค์”³⁷ ตามกรอบการประสานความร่วมมือ

³⁶ UN WOMEN, *Accelerating Action for Gender Responsive Disaster Risk Reduction*, 2023, <https://wrd.unwomen.org/explore/insights/accelerating-action-gender-responsive-disaster-risk-reduction>.

³⁷ Alistair D. B. Cook and Sangeetha Yogendran, “Conceptualising Humanitarian Civil-Military Partnerships in the Asia-Pacific: (Re-)Ordering Cooperation,” *Australian Outlook* (Australian Institute of International Affairs, February 17, 2020), <https://www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/conceptualising-humanitarian-civil-military-partnerships-in-the-asia-pacific-re-ordering-cooperation/>.

มีระหว่างทหารและพลเรือน (UN-CMCoord) ของสหประชาชาติ ในด้านมนุษยธรรม กล่าวถึง “การเสวนาและปฏิสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพลเรือนและทหารในกรณีฉุกเฉินด้านมนุษยธรรมที่จำเป็นในการปกป้องและส่งเสริมหลักการด้านมนุษยธรรม หลีกเลี่ยงการแข่งขัน ลดความไม่สอดคล้องกัน และเมื่อเหมาะสมก็ให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน กลยุทธ์พื้นฐานมีตั้งแต่การอยู่ร่วมกันไปจนถึงความร่วมมือ การประสานงานเป็นความรับผิดชอบร่วมกันที่ได้รับการอำนวยความสะดวกโดยการประสานงานและการฝึกอบรมร่วมกัน”³⁸

ความร่วมมือระหว่างองค์กรพลเรือน (เช่น องค์กรภาคประชาสังคม (CSO) หน่วยงานภาครัฐ และชุมชนท้องถิ่น) และกองกำลังทหารนับเป็นโอกาสในการจัดการกับความท้าทายที่ซับซ้อนโดยใช้แนวทางทั้งสังคม (whole-of-society approach) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรับมือกับเหตุฉุกเฉินด้านมนุษยธรรมต่อธรรมชาติ ภัยพิบัติ ในระดับพื้นฐาน ความร่วมมือระหว่างพลเรือนและทหาร (civ-mil) สามารถใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและทรัพยากรของแต่ละภาคส่วนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการรับมือภัยพิบัติ และส่งเสริมการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน องค์กรภาคประชาสังคมมักจะมีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งมอบความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการพัฒนาในระยะยาว ในขณะที่กองกำลังทหารให้การสนับสนุนด้านการขนส่ง ความปลอดภัย และความรวดเร็วในการจัดการกับวิกฤต

สิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือการบูรณาการมุมมองทางเพศ ความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและองค์กรทางทหารสามารถเพิ่มประสิทธิภาพ การสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนทุกกลุ่ม และความยั่งยืนในการเผชิญเหตุ ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เท่าเทียมกันมากขึ้นสำหรับประชากรที่ได้รับผลกระทบ การรวมมุมมองทางเพศเข้ากับความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและองค์กรทางทหารจำเป็นต้องตระหนักถึงความต้องการเฉพาะ ความเปราะบาง และขีดความสามารถของผู้คนทุกเพศในบริบทที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤต การรวมตัวกันนี้สามารถทำได้โดยการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและกลุ่มเพศอื่น ๆ ในกระบวนการตัดสินใจ บูรณาการมิติเพศเข้าสู่ออกแบบและการดำเนินโครงการ และการจัดการกับความรุนแรงหรือการเลือกปฏิบัติกับเพศใดเพศหนึ่ง ที่สำคัญคือ ความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและองค์กรทางทหารสามารถนำแนวทางการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศมาใช้เพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพในการนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้างที่เป็นโทษกับกลุ่มเพศต่าง ๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังที่ปรากฏให้เห็นแล้วในบางองค์กร

ข้อจำกัดและความท้าทายสำหรับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาคประชาสังคมและทหาร

แม้ความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและทหารจะมีประโยชน์อย่างชัดเจน แต่ก็ยังมีความท้าทายที่ซับซ้อนซึ่งมีรากฐานมาจากบริบททางประวัติศาสตร์และพลวัตร่วมสมัย ประเด็นเร่งด่วนประการหนึ่งคือความเป็นกลางขององค์กรพลเรือนและบุคคล ในความร่วมมือดังกล่าว การรักษาความเป็นกลางก็มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาความซื่อสัตย์จริงใจขององค์กรภาคประชาสังคม และสร้างความมั่นใจว่าจะเกิดประโยชน์ต่อสาธารณะในวงกว้างเหนือสิ่งอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายทางการเมืองหรือทางภูมิรัฐศาสตร์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านมนุษยธรรม (รวมถึงกองทัพ) มักจะเข้าถึงประชากรที่ได้รับผลกระทบ แต่อาจเจอความท้าทายให้ต้องปรับกลยุทธ์ HA/DR ให้เหมาะกับท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตจริง ๆ³⁹ ดังนั้น เพื่อส่งเสริมการตอบสนองด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติที่มีประสิทธิผลและไม่เป็นโทษ การเจรจาอย่างยั่งยืนและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องฝ่ายประชาสังคมและทหารจึงเป็นสิ่งสำคัญ⁴⁰ ความสัมพันธ์ระหว่างภาคประชาสังคมและทหารที่ไม่ราบรื่นเกิดจากความตึงเครียดหรือความรุนแรงในอดีตอาจเป็นอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกันอย่างมีความหมาย ความท้าทายนี้ถูกยกระดับเป็นพิเศษในรัฐต่าง ๆ ทั่วอินโดแปซิฟิกซึ่งมีประวัติการแทรกแซงทางทหารในการปกครอง อุปสรรคเพิ่มเติมในความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและทหาร คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาคประชาสังคมและทหารมักจะ “มีเป้าหมายและหลักการที่แตกต่างกัน พวกเขาแข่งขันกันในการขอเขตความรับผิดชอบ และมีความคิดที่ไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับความจำเป็นในการใช้กำลังทหารในกรณีฉุกเฉินและภัยพิบัติ”⁴¹

³⁸ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, “Humanitarian Civil Military Coordination,” 2024, <https://reliefweb.int/topic/humanitarian-civil-military-coordination>.

³⁹ Cook & Yogendran, “Conceptualising Humanitarian Civil-Military”

⁴⁰ Cook & Yogendran, “Conceptualising Humanitarian Civil-Military”

⁴¹ Myriame Bollen and Jori Pascal Kalkman, “Civil-Military Cooperation in Disaster and Emergency Response Practices, Challenges, and Opportunities,” *Journal of Advanced Military Studies* 13, no. 1 (2022): 79–91.

“จากมุมมองของสตรีนิยมในด้านสันติภาพและความมั่นคง ความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและทหารอาจเสี่ยงที่จะเกิดความสัมพันธ์แบบลำดับชั้นของอำนาจ และส่งผลให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์จากความรู้ เวลา แรงงาน และ/หรือความเป็นอยู่ที่ดีของสตรีและองค์กรสตรีภาคประชาสังคม อันที่จริง มีการโต้แย้งว่า “การใช้กำลังทหารเพื่อตอบสนองต่อวิกฤติไม่ได้อยู่ในผลประโยชน์ของกองทัพ หรือผลประโยชน์ขององค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับวิกฤตของประชาชนหรือสังคมโดยรวม”⁴² การเอาชนะความท้าทายเหล่านี้จำเป็นต้องมีความสมดุลที่จะยืดหยุ่น มีความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความมุ่งมั่นที่จะรักษาหลักการประชาธิปไตย และจัดการกับความต้อการด้านความมั่นคงของมนุษย์ที่หลากหลาย เพื่อเริ่มต้นเติมเต็มช่องว่างระหว่างขอบเขตศักยภาพของกองทัพและภาคประชาสังคม

แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและทหาร

ต่อไปนี้เป็นข้อมูลเชิงลึกและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและทหารเพื่อพัฒนาความเท่าเทียมทางเพศ:

- ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างซึ่งผู้หญิง ผู้ชาย และบุคคลที่ไม่ระบุเพศ รวมถึงประชากรกลุ่มเปราะบางอื่นๆ สามารถสื่อสารความต้องการและข้อกังวลของพวกเขาได้อย่างอิสระ
- จัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานมาตรฐานที่ชัดเจนและตอบสนองต่อเพศต่าง ๆ เพื่อสร้างช่องทางการสื่อสาร การแบ่งปันทรัพยากร และกลไกการประสานงาน เพื่อความสะดวกในการแบ่งปันข้อมูลพลเมืองและกระบวนการตัดสินใจ
- มีส่วนร่วมในการสร้างความไว้วางใจโดยคำนึงถึงเพศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อความสัมพันธ์ (ระหว่างภาคประชาสังคมและทหาร) ในอดีตเคยเป็นศัตรูกันหรือมีความรุนแรง (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่ภาคประชาสังคมไม่ได้รับการยอมรับทางกฎหมาย)
- ส่งเสริมการสื่อสารและการร้องขอความช่วยเหลือระหว่างหน่วยงานทหาร/ความมั่นคงและองค์กรภาคประชาสังคม โดยให้ครอบคลุมความต้องการของกลุ่มเพศต่าง ๆ มีความเจาะจง และมีการกำหนดเวลาชัดเจน และสามารถถ่ายทอดการร้องขอไปยังผู้นำ (ทั้งผู้นำหญิงและชาย)
- เคารพในอำนาจหน้าที่ บทบาท และความเชี่ยวชาญของกันและกัน ในขณะเดียวกันก็รับทราบถึงความจำเป็นในการพัฒนาความเท่าเทียมทางเพศและความสำคัญของการทำงานร่วมกันและการเกื้อกูลกัน
- มีการฝึกอบรมและฝึกซ้อมร่วมกันโดยที่ไม่แบ่งแยกเพศเพื่อเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกันและเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสามารถและข้อจำกัดที่มี
- ส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการไม่แบ่งแยกในกิจกรรมความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของผู้หญิงและผู้ชายในชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ เพื่อให้มั่นใจว่าทุกคนมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายและเป็นเจ้าของการพัฒนาแนวทางการรับมือนี้
- พัฒนาระบบการส่งข้อความแบบหลายทิศทางอย่างไม่ติดขัดระหว่างรัฐบาลกับหน่วยงานทหาร/ความมั่นคง ภาคประชาสังคมและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสื่อสารกับผู้คนในพื้นที่ห่างไกล
- ตระหนักถึงบทบาทและความพยายามของทุกหน่วยงาน ไม่ว่าผู้หญิงหรือผู้ชายในการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามของภาคประชาสังคมที่อาจถูกมองข้ามในสื่อและการรายงานของรัฐบาล
- จัดลำดับความสำคัญของการคุ้มครองและสวัสดิภาพของประชากรที่ได้รับผลกระทบ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากความรุนแรงทางเพศ (SGBV)) เพื่อสร้างแนวทางการรับมือร่วมกันให้สอดคล้องกับหลักการด้านมนุษยธรรมตลอดจนกฎจารีตประเพณีและกฎหมายระหว่างประเทศ
- หน่วยงานทหาร/ความมั่นคงมีแนวโน้มที่จะเคลื่อนไหวช้าแต่มีทรัพยากร ส่วนภาคประชาสังคมมีแนวโน้มที่จะดำเนินการอย่างรวดเร็วแต่ขาดการเข้าถึงทรัพยากร ควรพยายามใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของแต่ละฝ่าย และเพื่อให้ทรัพยากรถูกกระจายในลักษณะที่เท่าเทียมกับทุกเพศ

⁴² Bollen and Kalkman, “Civil-Military Cooperation in Disaster and Emergency Response Practices, Challenges, and Opportunities.”

- ตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีทรัพยากรทางการเงินเพียงพอเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและทหารในระยะยาว

โอกาสผ่านแนวทางสตรีนิยมสู่ความร่วมมือของภาคประชาสังคมและทหาร

เพื่อพัฒนาความมั่นคง ความเสมอภาค และสันติภาพของมนุษย์อย่างจริงจัง ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาคประชาสังคมและทหาร หลักการของสตรีนิยม* สามารถนำมาใช้ในเรื่องการดูแล การไม่แบ่งแยก ความเสมอภาค และความยุติธรรม ขณะเดียวกันก็ตั้งเป้าหมายที่จะจัดการกับการกดขี่เชิงโครงสร้างและการกดขี่แบบแยกส่วน

ในการทำเช่นนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างภาคประชาสังคมและทหารสามารถช่วยลดความไม่มั่นคงของมนุษย์ที่หลากหลาย สนับสนุนสิทธิมนุษยชนในการเผชิญกับวิกฤตสภาพภูมิอากาศ และช่วยให้สามารถตอบสนองต่อภัยพิบัติและวิกฤตการณ์ด้านมนุษยธรรมอื่น ๆ ด้วยความร่วมมือกันและมีเท่าเทียมกัน การเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้หญิงและกลุ่มชายขอบให้เกิดการรับฟังอย่างเท่าเทียมกันและเป็นผู้นำความพยายามในการฟื้นฟูจากภัยพิบัติและปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ สามารถส่งเสริมแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถจัดการกับต้นเหตุที่สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมและทำให้เกิดความขัดแย้ง การลงทุนในโครงการริเริ่มระดับรากหญ้าและกระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมสนับสนุนการรับมือที่ยั่งยืนต่อวิกฤตสภาพภูมิอากาศ จะทำให้สามารถครอบคลุมความต้องการของคนทุกกลุ่มและอยู่บนพื้นฐานความต้องการของชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

โครงการนี้ใช้ค่านิยมสตรีนิยม ซึ่งพยายามพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีและความปลอดภัยของทุกคน เราได้พยายามที่จะเน้นย้ำถึงทรัพยากรด้านการทหารและความมั่นคงที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อรับมือกับวิกฤตสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติในลักษณะที่:

- ส่งเสริมความสามารถของชุมชนในการรับมือกับผลกระทบที่รุนแรงและซับซ้อนจากเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศผ่านแนวทางที่ครอบคลุมความต้องการของคนทุกกลุ่มและความร่วมมือกันของฝ่ายต่าง ๆ
- เน้นย้ำและส่งเสริมองค์กร ความเป็นผู้นำ และความรู้ของผู้หญิงและองค์กรสตรีภาคประชาสังคม
- สร้างแรงบันดาลใจให้กับชุมชนและผู้นำให้กลับมาดีขึ้นอีกครั้งโดยจงใจนำแนวทางปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศมาใช้ และ
- เปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานทางเพศที่เป็นภัยในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับภายในส่วนบุคคล ระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระดับส่วนรวม ระดับสถาบัน และระดับโครงสร้าง โดยมุ่งเป้าไปที่การสร้างสังคมที่สงบสุขมากขึ้น โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ความมั่นคงของมนุษย์ ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ที่ดีโดยรวม สู่แผนปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศและกระบวนการ MEAL

แผนปฏิบัติการ

กระบวนการพัฒนาแผนปฏิบัติการ เช่น โครงการสตรี สันติภาพและความมั่นคง โดยพื้นฐานแล้วเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการวางกลยุทธ์หลายระดับ ในกรณีของแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศและ/หรือการจัดการภัยพิบัติ กรอบการทำงานระหว่างประเทศ เช่น กรอบเซนได วาระสตรี สันติภาพและความมั่นคง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) อาจระบุแนวทางการพัฒนาปฏิบัติการ ตลอดจนแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาค แผนปฏิบัติการระดับชาติ แผนปฏิบัติการระดับองค์กร และแผนปฏิบัติการระดับโครงการเฉพาะ ในกรณีของแผนปฏิบัติการสำหรับการจัดการภัยพิบัติที่สร้างความเปลี่ยนแปลงในบทบาททางเพศและ HA/DR มุมมองเกี่ยวกับเพศควรถูกนำมาบูรณาการอย่างครอบคลุมในทุกส่วนของการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นขั้นพัฒนาขั้นปฏิบัติการ การดำเนินการตามหลักการ MEAL และการบริหาร องค์กรประกอบหลักที่ควรรวมไว้ในแผนปฏิบัติการที่คำนึงถึงมิติเพศ จะต้องมีการระบุถึงวิธีการแก้ไขปัญหามาตรฐานของปัญหาโดยการกำหนดโครงสร้างการกำกับดูแล การสรุปกลยุทธ์ การกำหนดผลลัพธ์และลำดับความสำคัญ การตั้งค่าตัวบ่งชี้และวิธีการรวบรวมข้อมูล การระบุความถี่ของการติดตาม การระบุประชากรเป้าหมายและการระบุบริบทหลัก เพื่อให้สามารถดำเนินการในส่วนที่จำเป็นก่อน และการจัดสรรทรัพยากร

การสร้างกรอบความปลอดภัย (ภูมิอากาศ) ใหม่ผ่านเลนส์สตรีนิย

แม้ว่าจะมีมุมมองของสตรีนิยมอยู่มากมาย โดยทั่วไปแล้ว มุมมองของสตรีนิยมเกี่ยวกับภัยพิบัติและวิกฤตสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดการคิดใหม่เกี่ยวกับ "ความมั่นคง" มุมมองนี้แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากการมุ่งเน้น "ความมั่นคงแบบดั้งเดิม" แบบดั้งเดิมซึ่งครอบคลุมนโยบายสาธารณะและระหว่างประเทศ นักวิชาการ และกลุ่มคลังสมอง มุมมองของสตรีนิยมเน้นย้ำถึงความมั่นคงของมนุษย์ โดยชี้ให้เห็นว่าวิกฤตสภาพภูมิอากาศที่เลวร้ายลงทำให้ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมที่มีอยู่รุนแรงขึ้นและความไม่สมดุลของอำนาจ ซึ่งอาจนำไปสู่การล่มสลายของสังคมและเพิ่มความรุนแรงและความขัดแย้งได้อย่างไร รัฐบาลมักเพิ่มการใช้จ่ายด้านอาวุธและขีดความสามารถทางการทหาร โดยให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติมากกว่าความมั่นคงของมนุษย์ การสร้างสันติภาพ และบริการสาธารณะ แนวโน้มนี้เสี่ยงที่จะบิดเบือนความจริงของความขัดแย้ง โดยส่งผลกระทบอย่างไม่เป็นสัดส่วนต่อชุมชนชายขอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอุตสาหกรรมต่ำที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศน้อยที่สุด ผู้หญิงและบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งมักได้รับความเดือดร้อนมากที่สุดจากความขัดแย้งด้วยอาวุธ ภัยพิบัติ และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ได้รับผลกระทบเป็นพิเศษ ยิ่งไปกว่านั้น การเพิ่มกำลังทหารจะบ่อนทำลายความพยายามในการจัดการกับต้นตอของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการปล่อยก๊าซคาร์บอนในระดับสูงของกองทัพ และทำให้ความยุติธรรมของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมรุนแรงขึ้น

เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของสตรีนิยม ความสัมพันธ์ระหว่างทหารและภาคประชาสังคมสามารถมุ่งเน้นไปที่การลดความขัดแย้งและวิกฤตการณ์ที่ทวีความรุนแรงขึ้น โดยจัดการกับบรรทัดฐานของปีศาจปิตุไรปิตุไรที่ให้โทษ และสนับสนุนการลดการสะสมกำลังทหาร โครงการริเริ่มสตรีนิยด้านสภาพภูมิอากาศและเพศภาวะเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนเส้นทางเงินทุนทางทหารไปสู่ความต้องการของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากวิกฤตสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ กองทุนเหล่านี้สามารถสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน การปลดปล่อยอาณานิคม การแก้ไขข้อขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการริเริ่มด้านพลังงานทดแทนที่ส่งเสริมความยืดหยุ่นและการปรับตัว นอกจากนี้ การนำกรอบนโยบายต่างประเทศของสตรีนิยมที่เข้มแข็งซึ่งจัดลำดับความสำคัญและให้ทุนสนับสนุนโครงการความเท่าเทียมทางเพศ สิทธิมนุษยชน และความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม สามารถปรับเปลี่ยนลำดับความสำคัญของประเทศต่อการสร้างสันติภาพ ความยุติธรรมทางสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืน

อย่างเหมาะสม ความท้าทายในการพัฒนาแผนปฏิบัติการ ได้แก่ ความจำเป็นในการมีส่วนร่วมและการเป็นผู้นำของกลุ่มที่หลากหลาย ททรัพยากรที่เพียงพอและงบประมาณที่ตอบสนองต่อเพศต่าง ๆ กลไกความรับผิดชอบที่ชัดเจน และกรอบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ แม้จะมีความท้าทายเหล่านี้ แต่การบูรณาการมุมมองทางเพศอย่างครอบคลุมเข้ากับแผนปฏิบัติการถือเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมสันติภาพ ความมั่นคง และการพัฒนาที่ยั่งยืน

กระบวนการติดตาม ประเมินผล กำหนดความรับผิดชอบ และการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (MEAL)

แผนปฏิบัติการจะมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับงบประมาณที่สนับสนุนโดยรัฐบาลซึ่งคำนึงถึงเพศ การยอมรับจากผู้นำ และผลลัพธ์ที่ยั่งยืน การรู้ว่าเป้าหมายและผลลัพธ์บรรลุผลหรือไม่นั้นสามารถทำได้ด้วยการรวบรวมและการใช้ข้อมูลอย่างละเอียดและมีจริยธรรมเท่านั้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่มักเรียกว่าการวัดผล การประเมิน ความรับผิดชอบ และการเรียนรู้ (MEAL) กระบวนการ MEAL ที่มีประสิทธิภาพจะทำให้แผนปฏิบัติการสามารถตอบสนองต่อความต้องการและสถานการณ์ที่หลากหลายของคนทุกเพศได้ดีขึ้น สุดท้ายจะนำไปสู่การรับมือกับภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมความต้องการของคนทุกกลุ่มมากขึ้น – และหวังว่าจะเป็น การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี การปฏิบัติที่ดีในกระบวนการ MEAL ได้แก่ การแยกข้อมูลตามเพศ อายุ และลักษณะ

อัตลักษณ์อื่น ๆ เพื่อหาความเหลื่อมล้ำและข้อเสียเปรียบ แนวทางที่ตอบสนองต่อเพศใน MEAL ควรประกอบด้วยการใช้ตัวบ่งชี้ที่อ่อนไหวต่อเพศ (เครื่องมือในการวัดความก้าวหน้าทั้งเชิงปริมาณหรือคุณภาพ) ความเข้าใจเกี่ยวกับพลวัตของอำนาจและการเข้าถึงทรัพยากร การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายตั้งแต่เริ่มต้นและตลอดกระบวนการ MEAL (โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบ) และการรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างสม่ำเสมอ ตัวบ่งชี้ควรถูกเลือกตามปัจจัยและบริบทของแต่ละท้องถิ่นและประเทศ เมื่อระบุตัวบ่งชี้ เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องถามไม่ใช่เพียงแค่ "คนทั่วไปต้องการอะไร?" แต่ให้ใช้คำถาม "คนกลุ่มไหนต้องการอะไร?" แนวทางเช่นนี้เมื่อใช้ในการพัฒนาโครงสร้าง MEAL จะช่วยให้การตัดสินใจออกมาตอบสนองต่อเพศต่าง ๆ มากขึ้น และช่วยให้ปรับกลยุทธ์การจัดการวิกฤตได้ตามความเหมาะสม ทำให้เกิดความรับผิดชอบและเพิ่มประสิทธิภาพโดยรวมของความพยายามในการรับมือกับภัยพิบัติของภาคประชาสังคมและทหาร นอกจากนี้แนวทางสตรีนิยมใน MEAL แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง การปฏิบัติ MEAL แบบสตรีนิยมจะทำให้องค์กรและโครงการที่เกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมทางเพศ "คิดต่างออกไปเกี่ยวกับสิ่งที่ถือเป็นหลักฐาน (ผลก้น) ขอบเขตของวิธีการได้มาซึ่งหลักฐาน (ตั้งคำถาม) ว่าใครเป็นผู้ให้ความหมายและอำนาจกับความรู้ และ (ส่งเสริม) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม."⁴³

ตามลิงก์นี้ไปยังรายงานหลัก ภาคผนวก 3 เครื่องมือการประเมินความเสี่ยงและแผนปฏิบัติการด้านเพศ (GRAAPT) (ภาษาอังกฤษเท่านั้น)

⁴³ "Feminist Monitoring, Evaluation, Accountability and Learning" (Oxfam Canada, n.d.), <https://www.oxfam.ca/wp-content/uploads/2020/06/Oxfam-Canada-Feminist-MEAL-Guidance-Note-English.pdf>.

ถอดบทเรียนสุดท้าย

โครงการนี้จะประเมินความซับซ้อนของความเชื่อมโยงระหว่างบรรทัดฐานทางเพศกับความไม่เท่าเทียมทางสังคมอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อผู้ที่เปราะบางในเหตุการณ์วิกฤตสภาพภูมิอากาศ และยังมุ่งเน้นวิธีที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับวิกฤตสภาพภูมิอากาศโลก ขณะที่ยังคงอยู่ภายใต้แรงกดดันของวิกฤตนี้ และสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เสี่ยงต่อวิกฤตสภาพภูมิอากาศ และวิธีที่บรรทัดฐานทางเพศ พลวัตของชุมชน และระบบสังคมและการเมืองที่ใหญ่ขึ้น ส่งเสริมความไม่เท่าเทียมหรือเปลี่ยนบทบาทในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจทางเพศ หากวิกฤตสภาพภูมิอากาศเป็นปัจจัยกำหนดความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการรับมือกับภัยพิบัติ (HA/DR) ในอนาคต⁴⁴ การจัดการกับความไม่มั่นคงของผู้หญิงจากหลากหลายกลุ่มจะส่งผลกระทบอย่างมากต่อความมั่นคงทางสังคมและความเป็นอยู่ที่ดี ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความมั่นคงของมนุษย์และงบประมาณของรัฐบาลกลางเพื่อจัดการกับภัยพิบัติที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศ เช่น น้ำท่วม ไฟป่า พายุไซโคลน คลื่นความร้อน และภัยแล้ง ล้วนต้องการวิธีแก้ปัญหายุติธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้หญิงกลุ่มต่างๆ ต้องมีส่วนร่วม และเป็นผู้นำในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติและความตึงเครียดที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของพวกเขาควรสนับสนุนแนวทาง HA/DR ที่ปรับเปลี่ยนเพศสภาพ องค์กรและสถาบันควรสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรสตรีภาคประชาสังคมในชุมชนก่อนเกิดภัยพิบัติ เพื่อให้แน่ใจว่ามีการสื่อสารที่เปิดกว้างในช่วงวิกฤต

แนวทาง GRAAPT ซึ่งพัฒนาผ่านโครงการและมีรายละเอียดอยู่ในรายงานสำคัญฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการมุมมองทางเพศเข้ากับกลยุทธ์ HA/DR ความมั่นคงด้านสภาพภูมิอากาศ ใช้วิธีการให้คำปรึกษาและวินิจฉัยเพื่อระบุปัจจัยทางเพศที่ไม่เข้ากันซึ่งส่งผลต่อผลลัพธ์การตอบสนองภัยพิบัติ แนวทางที่ได้รับข้อมูลจากสตรีนิยมนี้นี้ โดยเน้นการปรึกษาหารือระดับรากหญ้าและการเสริมศักยภาพสตรีในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ ถือเป็นแนวทางที่ใช้เวลานานและใช้แรงงานมาก อย่างไรก็ตาม ด้วยการพิจารณาเรื่องเพศผ่านวิธีนี้ จะสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณค่าสำหรับนโยบายและโครงการการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การดำเนินการและผลลัพธ์ในการเปลี่ยนแปลงเพศสภาพ วิธีรวมนิยมนี้นี้เป็นเพียงขั้นตอนแรก มันต้องการความยืดหยุ่นและการปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาความเกี่ยวข้องของตามบริบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังเหตุการณ์ภัยพิบัติ การวิจัย การทดสอบ และการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เพิ่มเติมเป็นสิ่งจำเป็นในการปรับปรุงกระบวนการในบริบทต่างๆ โดยมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและความร่วมมือระหว่างพลเมืองและพันธมิตรเพิ่มมากขึ้น

เครดิตภาพ: กองทุนเพื่อการพัฒนาแอฟริกา

⁴⁴ Carol Cohn, “The Women, Peace and Security Agenda and the Climate Crisis: Inextricable Links” (Talk presented at The Nordic Africa Institute, Uppsala, Sweden, March 9, 2020), https://genderandsecurity.org/sites/default/files/Carol_Cohn_-_WPS_and_the_Climate_Crisis_-_Inextricable_Links_0.pdf.